

UNIVERZITET U TUZLI

FILOZOFSKI FAKULTET

FILOZOFSKI FAKULTET

Odsjek: Historija

Naučna oblast: novi vijek i savremeno doba

STUDIJSKI PROGRAM DOKTORSKOG STUDIJA

Tuzla, april 2014.

Opće informacije

<i>1.1. Naziv studijskog programa</i>
Doktorski studij iz historije: naučno polje novi vijek i savremeno doba za stjecanje akademskog stepena: Doktor društvenih nauka iz područja historije
<i>1.2. Nositelj studijskog programa</i>
Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli
<i>1.3. Vrsta studijskoga programa</i>
Poslijediplomski doktorski studij
<i>1.4. Način izvođenja studijskog programa</i>
Klasični
<i>1.5. Akademski/stručni naziv nakon završetka studija</i>
Doktor društvenih nauka iz područja historije
<i>1.6. Naučno polje:</i>
Novi vijek i savremeno doba

1. Naziv studijskog programa, studijske oblasti, odnosno usmjerenja

Doktorski studij: **Historija Bosne i Hercegovine u XIX i XX stoljeću**
za stjecanje akademskog stepena: Doktor društvenih nauka iz područja historije

2. Način realizacije studijskog programa

Nositelj studija je Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli – Studijski odsjek Historija

U I semestru student sluša tri obavezna predmeta. Položeni predmeti donose mu po 7 (ECTS) bodova, što ukupno iznosi 21 (ECTS) bodova. Kroz naučnoistraživačke aktivnosti student treba ostvariti još 9 (ECTS) bodova. U konačnom zbiru student treba da ostvari 30 (ECTS) bodova. U toku I semestra student se opredjeljuje za potencijalnog mentora.

U II semestru student sluša jedan obavezni i dva izborna predmeta, koji nose po 7 (ECTS) bodova, što ukupno iznosi 21 (ECTS) bodova. Izborni predmeti se biraju sa liste izbornih predmeta uz saglasnost potencijalnog mentora. U drugom semestru student je obavezan da uradi nacrt istraživanja doktorske disertacije što mu donosi još 9 bodova, a isti (nacrt) odobrava potencijalni mentor. U konačnom zbiru student treba da ostvari 30 bodova.

U III semestru student je obavezan održati usmenu obranu projekta doktorske disertacije na kojoj bi trebali, pored stručne tročlane komisije za ocjenu teme i obranu projekta, prisustvovati i drugi studenti i angažirani nastavnici na doktorskom studiju. Po osnovu javne odbrane projekta doktorske disertacije, student ostvaruje 20 (ECTS) bodova,

dok na osnovu naučnoistraživačkih aktivnosti ostvaruje još 10 (ECTS) bodova. U konačnom zbiru student treba da ostvari 30 (ECTS) bodova.

U IV semestru student po osnovu rada na disertaciji pod nadzorom mentora ostvaruje ukupno 10 (ECTS) bodova, dok na osnovu naučnoistraživačkih aktivnosti ostvaruje 20 (ECTS) bodova. U konačnom zbiru student treba da ostvari 30 (ECTS) bodova.

U V semestru na osnovu rada na disertaciji polaznici pod nadzorom mentora ostvaruju ukupno 15 ECTS bodova, dok na osnovu aktivnosti istraživačkog rada (objavlivanjem rezultata samostalnog naučnog istraživanja u odgovarajućoj recenziranoj naučnoj publikaciji) ostvaruju 15 ECTS bodova.

U VI semestru student javno brani doktorsku disertaciju, na osnovu čega ostvaruje 30 (ECTS) bodova. U konačnom zbiru student treba da ostvari 30 (ECTS) bodova.

Ukupan broj bodova za položene predmete je 30. Po osnovu naučnoistraživačkog rada student treba ostvariti 60 (ECTS) bodova. Doktorski rad mu donosi 90 (ECTS) bodova.

U toku prve godine studija studentu se imenuje mentor, vodeći pri tome računa i o interesu studenta. Mentor pomaže studentu kod: odabira predmeta i izradi nacrtu istraživanja doktorske disertacije, javne odbrane projekta doktorske disertacije, izrade i javne odbrane disertacije. Za mentora disertacije se imenuje nastavnik koji ima izbor iz područja teme rada.

Student je obavezan da u toku III semestra javno odbrani projekat doktorske disertacije. Odbrana projekta obuhvata izradu seminarskog rada u kojem su prikazana najnovija saznanja u području buduće doktorske disertacije, definisan naučni problem te predložen cilj, hipoteze i plan istraživanja. Ispit se polaže javno pred tročlanom komisijom koju imenuje Naučno-nastavno vijeće Filozofskog fakulteta. Odbrana projekta doktorske disertacije nosi 20 (ECTS) bodova.

Nakon pozitivno ocijenjene odbrane projekta doktorske disertacije i prihvatanja teme student je obavezan da do kraja IV semestra prijavi temu doktorske disertacije.

Polaznici sa zvanjem magistra nauka oslobođeni su: 1) obaveze realiziranja samostalnog istraživačkog projekta na prvom semestru, a 9 ECTS bodova dobijaju na temelju valjanog dokumeta iz kojeg se vidi da su odbranili magistarski naučni rad i 2) polaganja jednog izbornog predmeta, na osnovu čega dobijaju 7 ECTS.

Polaznici sa završenim master studijem i dobijenim zvanjem magistra struke oslobođeni su polaganja jednog izbornog predmeta na osnovu čega dobijaju 7 ECTS.

Razvoj i institucionalno jačanje Dokorskog studija: Prostor današnje Bosne i Hercegovine u vrijeme rimske uprave odvijat će se uporedo sa: 1) razvojem i institucionalnim jačanjem studija trećeg stupnja na Univerzitetu u Tuzli, 2) pojavljivanjem novih potreba i novih trendova u naučno-istraživačkom području historije, te 3) sa iskustvima stečenim u toku realizacije dokorskog studija. U tom cilju realizacija dokorskog studija će biti podložna periodičnim evaluacijama.

Prva evaluacija načinit će se nakon završetka prvog semestra i ona će biti fokusirana na potrebu promjena vezanih za komunikaciju sa polaznicima i nastavnicima, komunikaciju između polaznika i nastavnika, faktora koji utiču na kvalitet nastavnog procesa, zadovoljstvo polaznika, nivo i kvalitet prezentiranih naučnih informacija i nivo uključenosti polaznika u proces.

Druga evaluacija načinit će se nakon drugog semestra i na njoj će se ponoviti pitanja iz prve evaluacije i procijeniti okupljenost uvjeta za ulazak u treći semestar odnosno za izbor izbornih predmeta te okvirno opredjeljivanje za istraživačko područje dokorskog rada.

Treća evaluacija načinit će se nakon trećeg semestra a fokusirat će se na kritičku ocjenu stečenih iskustava u održavanju nastave te na vannastavne aspekte studija (uključenost studenata u istraživačke projekte, naučne skupove i druge oblike aktivnosti na temelju kojih

prikupljaju ECTS). U okviru ove evaluacije ocijenit će se okupljenost uvjeta za prelazak na mentorski rad (pripremu prijave i rad na izradi disertacije).

Na temelju nalaza iz prvih triju evaluacija kreirat će se prijedlog unaprjeđenja doktorskog studija koji će uključiti i stvaranje mogućnosti partnerskog povezivanja s drugim srodnim doktorskim studijima u Bosni i Hercegovini, regiji i šire.

Četvrta evaluacija načinit će se nakon petog semestra i ona će biti fokusirana na efikasnost i kvalitet mentorskog rada sa studentima.

Završna evaluacija načinit će se nakon prve odbrane doktorskog rada. Rezultirat će redizajnom koncepta doktorskog studija.

3. Uslovi upisa na studijski program

Pravo upisa na doktorski studij: ***Historija Bosne i Hercegovine u XIX i XX stoljeću*** mogu imaju kandidati koji su: 1) nakon postdiplomskog (jednogodišnjeg ili dvogodišnjeg) naučnog magistarskog studija stekli diplomu magistra nauka iz oblasti: historije, te koji su 2) nakon master studija stekli diplomu: magistra historije.

Pravo direktnog upisa imaju kandidati koji su kroz prethodni studij ostvarili prosjek ocjena 8,00 ili više. Kandidati koji imaju prosjek ocjena manji od 8,00 mogu se upisati na temelju dvije prethodno pribavljene preporuke uglednih naučnika iz naučnog polja koje tretira doktorski studij. Kandidati sa prosjekom ocjena manjim od 7,00 ne mogu se upisati na doktorski studij.

Upis na studij vrši se na osnovu javnog konkursa kojeg raspisuje i njegov sadržaj utvrđuje Senat Univerziteta u Tuzli, a na prijedlog Naučno-nastavnog vijeća Filozofskog fakulteta. U slučaju da se na raspisani Konkurs prijavi veći broj kandidata upis se vrši na temelju rang liste kandidata koja se formira na osnovu prosječne ocjene ostvarene na prethodnom ciklusu studija.

4. Način priznavanja rezultata, odnosno broja ECTS bodova kandidatima, ostvarenih tokom sticanja odgovarajućih zvanja na prethodnim završenim ciklusima studija

Kandidatu koji je završio postiplomski studij u trajanju od dvije godine (četiri semestra) i stekao zvanje magistra nauka (mr.sc.) iz područja historije, a koje je kompatibilno sa predmetnim doktorskim studijem priznaje se 60 (ECTS) bodova. Isti se upisuju u drugu godinu (treći semestar) doktorskog studija. Njegov status, odnosno prava i obaveze u nastavku studija, utvrđuje Naučno-nastavno vijeće Filozofskog fakulteta Univerziteta u Tuzli posebnim aktom. Preostalih 120 (ECTS) bodova kandidat treba ostvariti u skladu sa Pravilnikom o trećem ciklusu studiranja-doktorskom studiju na Univerzitetu u Tuzli.

Kandidat koji je završio postiplomski studij u trajanju od jedne godine (dva semestra) i stekao zvanje magistra nauka iz područja historije upisuju se u prvu godinu (prvi semestar) doktorskog studija. Njegov status, odnosno prava i obaveze su definisani Pravilnikom o trećem ciklusu studiranja-doktorskom studiju na Univerzitetu u Tuzli.

Kandidat koji je završio drugi ciklus obrazovanja i stekao diplomu magistar historije upisuju se u prvu godinu (prvi semestar) doktorskog studija. Njegov status, odnosno prava i obaveze su definisani Pravilnikom o doktorskom studiju na Univerzitetu u Tuzli.

5. Uslovi upisa narednog semestra, odnosno naredne godine studija

Polaznik upisuje slijedeći semestar nakon odslušanih predmeta u prethodnom semestru, što ovjerava predmetni nastavnik svojim potpisom u indeksu (za I i II semestar).

Od ukupno 30 ECTS koje nose ispitne obaveze u I i II semestru, polaznik mora ostvariti minimalno 15 ECTS da bi stekao uslov za upis u III semestar.

Polaznik stječe pravo da prijavi temu za izradu doktorske disertacije rada tokom III semestra, pod uslovom da je prethodno ostvario 30 ECTS bodova.

Prijava teme doktorske disertacije podnosi se NNV-u Fakulteta. Na osnovu prijedloga Vijeća doktorskog studija, NNV Fakulteta Senatu Univerziteta predlaže sastav Komisije za ocjenu podobnosti teme doktorske disertacije i kandidata. Senat Univerziteta, uz prethodno mišljenje Vijeća grupacije imenuje Komisiju. Postupak javne odbrane provodi se pred imenovanom Komisijom za ocjenu podobnosti teme doktorske disertacije i kandidata. Zapisnik s javne odbrane je sastavni dio Izvještaja.

Na osnovu mišljenja Vijeća doktorskog studija, prijedloga NNV-a i prethodnog mišljenja Vijeća grupacije, Senat usvaja Izvještaj o podobnosti teme i kandidata doktorske disertacije. Nakon usvajanja Izvještaja, uz prethodnu saglasnost Senata, NNV imenuje mentora za izradu doktorske disertacije.

NNV utvrđuje prijedlog Komisije za ocjenu doktorske disertacije od 3 ili 5 članova od kojih je većina iz oblasti doktorske disertacije. Senat Univerziteta, uz prethodno mišljenje Vijeća grupacije, imenuje Komisiju za ocjenu doktorske disertacije.

Nakon prihvatanja Izvještaja Komisije o ocjeni doktorske disertacije, Senat Univerziteta, uz prethodno mišljenje Vijeća grupacije donosi odluku o imenovanju Komisije za odbranu.

Sa okončanjem navedenog postupka kandidat završava doktorski studij. Promocija u ostvareno naučno zvanje s dodjelom diplome obaviti će se u razumnom roku na Univerzitetu u Tuzli. Naučno zvanje dodjeljuje Univerzitet, a kandidata u ostvareni naučni stepen promovira rektor Univerziteta.

6. Nastavni plan studijskog programa, sa pregledom obaveznih i izbornih nastavnih predmeta po godinama studija, sa brojem sati potrebnih za realizaciju nastavnog plana i pripadajućim brojem ECTS bodova

6.1. Obavezni predmeti

<i>R.br.</i>	<i>Naziv predmeta</i>	<i>Semestara</i>	<i>Broj sati</i>	<i>ECTS</i>
sv 01	Metodologija naučnoistraživačkog rada	I	30/120	7
sv 02	Migracije stanovništva i vjersko-nacionalni odnosi u Bosni i Hercegovini tokom XIX stoljeću	I	30/120	7
sv 03	Bosna i Hercegovina XIX i XX stoljeća u kontekstu evropske historije	I	30/120	7
sv 04	Nacionalno-politički odnosi u Bosni i Hercegovini u XX stoljeću	II	30/120	7

Na svim predmetima planirano je 30 sati predavanja i 120 sati samostalnog rada studenta.

6.2. Izborni predmeti

<i>R.br.</i>	<i>Naziv predmeta</i>	<i>Semestara</i>	<i>Broj sati</i>	<i>ECTS</i>
sv 05	Privredne prilike u Bosni i Hercegovini u XIX stoljeću	II	30/120	7
sv 06	Odnosi Bosne i Hercegovine i susjeda u XIX stoljeću	II	30/120	7
sv 07	Srpska i hrvatska politika prema Bosni i Hercegovini u XX stoljeću	II	30/120	7
sv 08	Bosna i Hercegovina u Drugom svjetskom ratu	II	30/120	7

sv 09	Migracije i Bosna i Hercegovina u XX stoljeću	II	30/120	7
-------	---	----	--------	---

Polaznik bira dva od pet ponuđenih izbornih predmeta. Svaki izborni predmet donosi mu 7 ECTS bodova.

7. Način provjere znanja studenata, odnosno način izvršavanja obaveza utvrđenih studijskim programom

Provjeru znanja i izvršenja obaveza studenata predviđenih studijskim programom vrši predmetni nastavnik, a na način predviđen silabusom za određeni predmet.

8. Akademska titula, odnosno naučno zvanje koje se stiče završetkom doktorskog studija

Sa završetkom doktorskog studija student stiče naučno zvanje: Doktor društvenih nauka, naučno polje historija.

Uz diplomu se izdaje i dodatak diplomi, a radi detaljnijeg uvida u nivo, prirodu, sadržaj, sistem i pravila studiranja, te postignute rezultate tokom studija.

9. Kompetencije i vještine koje se stiču završetkom doktorskog studija

Student koji završi III ciklus obrazovanja-doktorski studij stiče kompetencije za samostalan i timski naučnoistraživački rad iz područja društvenih nauka, naučno polje historija. Ujedno, isti (student) stiče formalne i, još važnije, funkcionalne uslove za rad u različitim naučnim i visokoškolskim ustanovama, ali i u raznim drugim djelatnostima u kulturi, privredi, javnoj upravi, privatnom sektoru i dr.

Osim toga, po završetku studija student će biti osposobljen da:

- sistematično razumije područje studija i da vlada vještinama i metodama istraživačkog rada u vezi sa zadatim područjem;
- definiše studijski projekat istraživanja, a zatim provede istraživanje u skladu sa metodologijom naučno-istraživačkog rada u oblasti historijske nauke;
- originalnim istraživanjem da vlastiti naučni doprinos koji proširuje granice spoznaje u datoj oblasti;
- izvrši kritičku analizu, vrednuje i sintetizuje nova saznanja;
- komunicira sa kolegama, širom naučnom zajednicom i društvom, u vezi sa svojim područjem stručnog i naučnog znanja;
- nastavi naučna istraživanja, te da bude pokretač i nosilac društvenog napretka zasnovanog na znanju.
- sposobnost stvaranja i prezentiranja validnih i vjerodostojnih sudova o kompleksnim temama u okvirima relevantne društvene, znanstvene i etičke odgovornosti,
- sposobnost uključivanja u sistem obrazovnog i naučno-istraživačkog rada u sistemu visokog obrazovanja.

10. Lista nastavnika koji izvode nastavu na doktorskome studiju

<i>Nastavnik</i>	<i>Predmet</i>
Dr. sc. Sead Selimović, vanr. prof. Dr. sc. Izet Šabotić, vanr. prof.	Metodologija naučnoistraživačkog rada
Dr. sc. Senaid Hadžić, vanr. prof.	Migracije stanovništva i vjersko-nacionalni odnosi u Bosni i Hercegovini tokom XIX stoljeću

Dr. sc. Izet Šabotić, vanr. prof. Dr. sc. Sead Selimović, vanr. prof.	Bosna i Hercegovina XIX i XX stoljeća u kontekstu evropske historije
Dr. sc. Adnan Jahić, vanr. prof.	Nacionalno-politički odnosi u Bosni i Hercegovini u XX stoljeću
Dr. sc. Izet Šabotić, vanr. prof.	Privredne prilike u Bosni i Hercegovini u XIX stoljeću
Dr. sc. Senaid Hadžić, vanr. prof. Dr. sc. Ivan Balta, red. prof.	Odnosi Bosne i Hercegovine i susjeda u XIX stoljeću
Dr. sc. Denis Bećirović, doc.	Srpska i hrvatska politika prema Bosni i Hercegovini u XX stoljeću
Dr. sc. Adnan Jahić, vanr. prof. Dr. sc. Adnan Velagić, vanr. prof.	Bosna i Hercegovina u Drugom svjetskom ratu
Dr. sc. Sead Selimović, vanr. prof.	Migracije i Bosna i Hercegovina u XX stoljeću

11. Nastavni programi predmeta (silabusi)

11.1. Metodologija naučnoistraživačkog rada

UNIVERZITET U TUZLI 	FILOZOFSKI FAKULTET
NASTAVNI PROGRAM PREDMETA/KURSA: Metodologija naučnoistraživačkog rada	
FAKULTET	Filozofski
KATEDRA	Historija
SMJER	Historija
ODSJEK	Historija
ETSC	7
SEDMIČNI BROJ SATI U SEMESTRU	
Predavanja	2
Auditorne vježbe	0
Eksperimentalne vježbe	
NASTAVNIK	Dr. sc. Sead Selimović, vanr. profesor Dr. sc. Izet Šabotić, vanr. profesor
ASISTENT	
INTERESNA GRUPA	Studenti prve godine doktorskog studija
KONSULTACIJE	Ponedjeljak od 11.00 do 13.00 i četvrtak od 15:00 do 17:00 sati u učionici 105

DODATNE INFORMACIJE U VEZI KURSA	Svakim radnim danom od 08:00 do 16:00. e-mail: sead.selimovic@untz.ba izet.sabotic@untz.ba
Adresa fakulteta	Tihomila Markovića br. 1. Tuzla
Telefon	387 /0/61 888254.
Fax	Fax: 387 /0/35 30 63 31.
Telefon (kancelarija)	Fax: 387 /0/35 30 63 31.
Web strana fakulteta	http://webmail.untz.ba .
Web strana nastavnog kursa	http://webmail.untz.ba .
PREPORUČENA LITERATURA	
<p>a) Obvezna literatura:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Šamić, Midhat: <i>Kako nastaje naučno djelo</i>, Sarajevo 1991. 2. Šerbo, Rastoder: <i>Buduća prošlost, Uvod u istoriju sa osnovama historiografije</i>, CID, Podgorica, Filozofski fakultet Nikšić 2011. 3. Gros, Mirjana: <i>Historijska znanost</i>, Zagreb 1980. 4. Gros, Mirjana: <i>Suvremena historiografija, korijeni, postignuća, traganja</i>, Zagreb 1996. 5. Filipović, Muhamed: <i>Metodologija znanosti i znanstvenog rada</i>, Sarajevo 2004. 6. Habermans, Jirgen: <i>Saznanje i interes</i>, Beograd 1975. 7. Termiz, Dževad: <i>Metodologija društvenih nauka</i>, Lukavac 2009. 8. Mesihović, Nijaz: <i>Uvod u metodologiju društvenih nauka</i>, Sarajevo 2003. 9. Vujević, Miroslav: <i>Uvođenje u znanstveni rad u području društvenih znanosti</i>, Zagreb 1990. 10. Džilji, Djan Antonio: <i>Kako se istražuje</i>, Školska knjiga, Zagreb 1974. 11. Ilić, Miloš: <i>Naučno istraživanje. Opšta metodologija</i>, Beograd 1994. 12. Kamberović, Husnija: <i>Historiografija u Bosni i Hercegovini u službi politike</i>, Zagreb: Srednja Europa, 2012. 	<p>b) Dopunska literatura:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Veber, Maks: <i>Metodologija društvenih nauka</i>, Zagreb 1989. 2. Zaječaranović, Gligorije: <i>Osnovi metodologije nauke</i>, Beograd 1987. 3. Mihailović, Dobrivoje: <i>Metodologija naučnih istraživanja</i>, Beograd 1999. 4. Stojak, Rudi: <i>Metoda analize sadržaja</i>, Tuzla 1990. 5. Šešić, Bogdan: <i>Opšta metodologija</i>, Beograd 1971. 6. Kuvačić, Ivan: <i>Znanost i društvo</i>, Zagreb 1977. 7. Kundačina, Milenko: <i>Akademsko pisanje</i>, Užice 2007.
PREDUSLOVI	Nema posebnih preduslova za pohađanje ovog kursa.
SADRŽAJ KURSA	
<p>Uvod u metodologiju naučno-istraživačkog rada, Relevantne značajke o nauci, naučnoj djelatnosti i istraživanju, Klasifikacija nauke i naučne kategorije, Naučna, naučnostručna i stručna djela, Pojam i vrste naučnih djela, Metodologija naučnog istraživanja, Pojam i klasifikacija naučnih metoda, Historijska metoda, Metoda indukcije i dedukcije, Statistička metoda, Metoda komparativne analize, Pisanje istraživačkog projekta, Izbor teme istraživanja, Eksplikacija teme,</p>	

Postavljanje hipoteze i njena provjera,
Predmet, cilj i zadaci istraživanja,
Tehnike i postupci istraživanja,
Društvena opravdanost teme,
Istraživanje izvora i literature,
Kritika izvora i literature, analiza,
Sinteza, pisanje teksta
Izvještaj (ekspozicija),
Tehnička obrada rada.
Pisanje izvještaja – akademski standardi.

CILJEVI KURSA

- Ovladati osnovnim teorijskim konceptima istraživanja, razumijevanja i prezentovanja historije Bosne i Hercegovine 19. i 20. stoljeća,
- Usvojiti potrebna znanja i vještine za izradu samostalnih istraživačkih projekata iz područja historije Bosne i Hercegovine 19. i 20. stoljeća,
- Ovladati istraživačkim metodama i tehnikama specifičnim za historiju Bosne i Hercegovine u 19. i 20. stoljeću,
- Ovladati standardima akademskog pisanja i tehničke obrade rada,
- Pripremiti studenta za kreiranje prijave doktorskog rada.

OČEKIVANE RAZVOJNE SPOSOBNOSTI/KOMPETENCIJE STUDENATA

Na kraju kursa *uspješni studenti*, koji su tokom čitavog nastavnog perioda kontinuirano obavljali svoje obaveze, trebali bi biti osposobljeni da samostalno konceptualiziraju istraživački projekat iz područja historije Bosne i Hercegovine u 19. i 20. stoljeću, pravilno izaberu i realiziraju odgovarajuće istraživačko pitanje, izaberu adekvatne naučne metode, artikulišu generalnu i pomoćne hipoteze, prikupe historijske izvore i literaturu te izvrše njihovu kritiku, primijene odgovarajuće tehnike obrade podataka te samostalno interpretiraju dobijene rezultate i napišu izvještaj (rad, članak) za naučni časopis, ili da napišu neku drugu vrstu naučno utemeljenog historijskog rada.

NASTAVNE METODE KURSA

U cilju efikasnog izvođenja nastave i postizanja očekivanih ciljeva kursa i kompetencija studenata na kraju semestra na kursu se koriste različite nastavne metode:

- predavanja,
- konsultacije,
- individualni projekti.

METODE PROVJERE ZNANJA

Završni ispit

Završni ispit se sastoji iz pismenog i usmenog dijela.

Pismeni dio ispita se sastoji od izrade pristupnog rada (istraživačkog projekta) u kojem student treba, oslanjajući se na usvojena teorijska znanja, razraditi metodologiju istraživanja konkretnog istraživačkog problema (pitanja).

Usmeni dio ispita se sastoji iz prezentacije pristupnog rada i razgovora o glavnim pitanjima i konceptima aktueliziranim u radu.

SISTEM BODOVANJA

Maksimalan broj bodova se dobija sumiranjem maksimalno mogućeg broja bodova definiranih za svaki kriterij pojedinačno u toku semestra.

R. BR.	KRITERIJI OCJENJIVANJA	BODOVI
1.	Prisustvo i aktivnost na predavanjima i vježbama	30
2.	Pristupni rad	30
3.	Usmeni dio završnog ispita	40
UKUPNO		100

SISTEM OCJENJIVANJA

51- 60 bodova – ocjena 6 (E)
 61- 70 bodova – ocjena 7 (D)
 71- 80 bodova – ocjena 8 (C)
 81- 90 bodova – ocjena 9 (B)
 91- 100 bodova – ocjena 10 (A)

11. 2. Migracije stanovništva i vjersko-nacionalni odnosi u Bosni i Hercegovini tokom XIX stoljeća

UNIVERZITET U TUZLI 	FILOZOFSKI FAKULTET
NASTAVNI PROGRAM PREDMETA/KURSA: Migracije stanovništva i vjersko-nacionalni odnosi u Bosni i Hercegovini tokom XIX stoljeća	
FAKULTET	Filozofski
KATEDRA	Historija
SMJER	Historija
ODSJEK	Historija
ETSC	7
SEDMIČNI BROJ SATI U SEMESTRU	
Predavanja	2
Auditorne vježbe	0
Eksperimentalne vježbe	
NASTAVNIK	Dr. sc. Senaid Hadžić, van. prof.
ASISTENT	
INTERESNA GRUPA	Studenti prve godine doktorskog studija
KONSULTACIJE	Ponedjeljak od 15.00 do 17.00 i četvrtak od 13:00 do 15:00 sati i po dogovoru
DODATNE INFORMACIJE U VEZI KURSA	Svakim radnim danom od 08:00 do 16:00.

Adresa fakulteta	T. Markovića br. 1. Tuzla
Telefon	387 /061 711 902
Fax	Fax: 387 /0/35 30 63 31.
Telefon (kancelarija)	Fax: 387 /0/35 30 63 31.
Web strana fakulteta	http://webmail.untz.ba .
Web strana nastavnog kursa	http://webmail.untz.ba .
PREPORUČENA LITERATURA	
a) a) Obvezna literatura: Bandžović Safet, <i>Bošnjaci i deosmanizacija Balkana</i> , Sarajevo 2012. Bandžović Safet, <i>Iseljavanje muslimanskog stanovništva iz Srbije i Crne Gore tokom XIX stoljeća</i> , Sarajevo 1998. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1788.-1812</i> , Banjaluka 1992. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1813.-1826</i> , Banjaluka 1985, 1988 ² . Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1827.-1849</i> , Banjaluka 1988. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1849.-1853</i> , Banjaluka 1990 ² . Sarajevo 1977 ¹ ; Tešanj 2005 ³ . Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1854.-1860</i> , Landshut 1998. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1861.-1869</i> , Tešanj 2005. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1869.-1878.</i> , Orašje 2011. Selimović Sead, Hadžić Senaid, <i>Tuzlanski kraj 1851.-1991. Demografske i socijalne promjene</i> , Tuzla 2007. Altermatt Urs, <i>Etnonacionalizam u Evropi</i> , Sarajevo 1997.	b) Dopunska literatura: Aličić S. Ahmed, <i>Uređenje Bosanskog ejaleta od 1789. do 1878. godine</i> , OIS, Posebna izdanja, XI, Sarajevo 1983. Tepić Ibrahim, <i>Bosna i Hercegovina u ruskim izvorima (1856-1878)</i> , Sarajevo 1988. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina u XIX stoljeću, studije i članci</i> , Tešanj 2007. Galib Šljivo, <i>Bosna i Hercegovina u XIX stoljeću. Izvještaji stranih diplomata</i> , Tešanj 2008. Giljferding Aleksandar, <i>Putovanje po Hercegovini, Bosni i Staroj Srbiji</i> , Sarajevo 1972. Grupa autora, <i>Migracije i Bosna i Hercegovina</i> , Sarajevo 1990. Filipović Nedim, <i>Islamizacija Bosne i Hercegovine</i> , Tešanj 2005. Hadžijahić Muhamed, <i>Od tradicije do identiteta – Geneza nacionalnog pitanja bosanskih Muslimana</i> , Sarajevo 1974. Šamić Midhat, <i>Francuski putnici u Bosni i Hercegovini u XIX stoljeću (1836-1878) i njihovi utisci o njoj</i> , Sarajevo 1981. Ivo Banac, <i>Nacionalno pitanje u Jugoslaviji. Porijeklo, povijest, politika</i> , Zagreb, Globus 1988. Miroslav Hroch, <i>Oblikovanje modernih nacija i nacionalni pokreti 19. stoljeća, Časopis za suvremenu povijest</i> , br. 1, Zagreb, 1979., 23-40. Miroslav Hroch, <i>Društveni preduvjeti nacionalnih preporoda u Europi</i> , Zagreb, 2006., str. 29 – 62 Darko Dukovski, <i>Povijest Srednje i Jugoistočne Europe 19. i 20. stoljeća</i> , sv. I., Zagreb 2005. Mirjana Gross, <i>O integraciji hrvatske nacije</i> , u: <i>Društveni razvoj u Hrvatskoj od 16. do početka 20. stoljeća</i> , Zagreb, 1981., 175-190.
PREDUSLOVI	Nema posebnih preduslova za pohađanje ovog kursa.
SADRŽAJ KURSA	
<ul style="list-style-type: none"> - Bosna i Hercegovina na prelazu iz 18. u 19. stoljeće - Bosna i Hercegovina i susjedi - Bosna i Hercegovina i centralna osmanska vlast - Bune i ustanci - Pokret za autonomiju Bosne i Hercegovine (Husein kapetan Gradašćević i Ali aga Rizvanbegović) - Agrarno pitanje i pokreti hrišćana - Nacionalni pokreti - Ekonomske prilike - Socijalna struktura stanovništva - Konfesionalni odnosi - Migraciona kretanja - Kraj osmanske vlasti - Organizacija otpora austrougarskoj okupaciji 	

<ul style="list-style-type: none"> - Berlinski kongres - Tok okupacije Bosne i Hercegovine 		
CILJEVI KURSA		
<ul style="list-style-type: none"> - Usvojiti osnovna znanja o migracionim kretanjima i konfesionalnim odnosima na prostoru Bosne i Hercegovine tokom 19. stoljeća, - Usvojiti potrebna znanja o uzrocima migracionih kretanja, vrstama migracija. Rezultatima i posljedicama migracija, - Ovladati potrebnim znanjima o konfesionalnim odnosima, vrstama konfesija, promjenama u konfesionalnoj strukturi stanovništva, uzrocima koji su doveli do promjena, - Usvojiti potrebna znanja o vanjskim utjecajima na migraciona kretanja, - Usvojiti potrebna znanja o specifičnosti migracionih kretanja i konfesionalnih odnosu u Bosni i Hercegovini u odnosu na susjede, - Ovladati potrebnim znanjima o odnosu Bosne i Hercegovine prema susjedima, - Ovladati potrebnim znanjima o odnosu Bosne i Hercegovine prema centralnoj osmanskoj vlasti u Istanbulu, - Osposobiti studente za istraživački rad iz historije Bosne i Hercegovine 19. stoljeća kroz prizmu istraživanja, proučavanja i poimanja migracija kao kompleksnog historijskog pitanja te uzrocima, složenosti konfesionalnih odnosa i šarolikosti stanovništva. 		
OČEKIVANE RAZVOJNE SPOSOBNOSTI/KOMPETENCIJE STUDENATA		
<p>Na kraju kursa <i>uspješni studenti</i>, koji su tokom čitavog nastavnog perioda kontinuirano obavljali svoje obaveze, trebali bi biti osposobljeni da samostalno konceptualiziraju istraživački projekat iz područja bosanskohercegovačke historije 19. stoljeća, pravilno izaberu i realiziraju odgovarajuće istraživačke probleme i metode, artikulišu generalnu i pomoćne hipoteze, primijene odgovarajuće tehnike obrade podataka te samostalno interpretiraju dobijene rezultate i napišu izvještaj za naučni časopis.</p>		
NASTAVNE METODE KURSA		
<p>U cilju efikasnog izvođenja nastave i postizanja očekivanih ciljeva kursa i kompetencija studenata na kraju semestra na kursu se koriste različite nastavne metode:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predavanja, - konsultacije, - individualni projekti. 		
METODE PROVJERE ZNANJA		
<p>Završni ispit se sastoji iz pismenog i usmenog dijela.</p> <p>Pismeni dio ispita se sastoji od izrade pristupnog istraživačkog rada (usmjerenog na određeni problem) u kojem student treba uspostaviti vezu između uzroka i posljedica migracionih kretanja te konfesionalnih odnosa sa ondašnjim stanjem na bosanskohercegovačkim prostorima.</p> <p>Usmeni dio ispita se sastoji iz prezentacije pristupnog rada i razgovora o glavnim pitanjima i konceptima aktueliziranim u radu.</p>		
SISTEM BODOVANJA		
<p>Maksimalan broj bodova se dobija sumiranjem maksimalno mogućeg broja bodova definiranih za svaki kriterij pojedinačno u toku semestra.</p>		
R. BR.	KRITERIJI OCJENJIVANJA	BODOVI
1.	Prisustvo i aktivnost na predavanjima i vježbama	30
2.	Pristupni rad	30
3.	Usmeni dio završnog ispita	40
UKUPNO		100
SISTEM OCJENJIVANJA		

51- 60 bodova – ocjena 6 (E)
 61- 70 bodova – ocjena 7 (D)
 71- 80 bodova – ocjena 8 (C)
 81- 90 bodova – ocjena 9 (B)
 91- 100 bodova – ocjena 10 (A)

11.3. Bosna i Hercegovina XIX i XX stoljeća u kontekstu evropske historije

UNIVERZITET U TUZLI	FILOZOFSKI FAKULTET
	
NASTAVNI PROGRAM PREDMETA/KURSA: Bosna i Hercegovina XIX i XX stoljeća u kontekstu evropske historije	
FAKULTET	Filozofski
KATEDRA	Historija
SMJER	Historija
ODSJEK	Historija
ETSC	7
SEDMIČNI BROJ SATI U SEMESTRU	
Predavanja	2
Auditorne vježbe	0
Laboratorijske vježbe vježbe	
NASTAVNIK	Dr. sc. Izet Šabotić, vanr. prof. Dr. sc. Sead Selimović, vanr. prof.
ASISTENT	-
INTERESNA GRUPA	Studenti prve godine doktorskog studija
KONSULTACIJE	Utorak od 13:00 do 15: 00
DODATNE INFORMACIJE U VEZI KURSA	Svakim radnim danom od 8:00 do 16:00
Adresa fakulteta	Tihomila Markovića br. 1

Telefon	00387 /061 869 754
Fax	00387 / 0/ 35 30 63 31
Telefon (kancelarija)	00387 /0/ 35 30 63 31
Web strana fakulteta	http://webmail.untz.ba
Web strana nastavnog predmeta	http://webmail.untz.ba

PREPORUČENA LITERATURA

Obavezna literatura	Dopunska literatura
1. Almond. I, <i>Historija predstavljanja islama u zapadnjačkoj misli</i> , Sarajevo 2011.	1. Anderson. M. S, <i>The Eastern Yuestion 1774-1923</i> , London-New York 1966.
2. Balić Smail, <i>Kultura Bošnjaka. Muslimanska komponenta</i> , Zagreb 1994.	2. Bandžović Safet, <i>Iseljavanje Bošnjaka u Tursku</i> , Sarajevo 2006.
3. <i>Balkanski ratovi</i> , uredili V. Kolev-Ch. Koulouri, Zagreb 2007.	3. Gleni. M, <i>Balkan 1804-1999 (Nacionalizam, rat i velike sile)</i> , Beograd 2001.
4. Banac Ivo, <i>Nacionalno pitanje u Jugoslaviji</i> , Zagreb 1988.	4. Bošnjović Ilijas, <i>Demografska crna jama</i> , Sarajevo 1990.
5. Bandžović Safet, <i>Bošnjaci i deosmanizacija Balkana</i> , Sarajevo 2013	5. Imamović Mustafa, <i>Bošnjaci u emigraciji</i> , Sarajevo 1996.
6. Bandžović Safet, <i>Deosmanizacija Balkana i Bošnjaci</i> , Sarajevo 2013.	6. Macartney. C. A, <i>National states and nationalminorities</i> , London 1934.
7. Bandžović Safet, <i>Bošnjaci i Turska</i> , Sarajevo 2014.	7. Pejanović Đorđe, <i>Stanovništvo Bosne i Hercegovine</i> , Beograd 1955.
8. Berić Dušan, <i>Srpsko pitanje i politika Austrougarske i Rusije 1848-1878</i> , Beograd 2000.	8. Tanasković. D, <i>U dijalogu sa Islamom</i> , Beograd 1992.
9. Evans. A. Dž, <i>Ilirska pisma</i> , Banjaluka 2008.	9. Malcolm Noel, <i>Povijest Bosne, kratki pregled</i> , Zagreb – Sarajevo 1995.
10. Filandra Šaćir, <i>Bošnjačka politika u XX stoljeću</i> , Sarajevo 1998.	10. Matković Hrvoje, <i>Povijest Jugoslavije (1918 – 1991), Hrvatski pogled</i> , Zagreb 1998.
11. Guč. P.Dž, <i>Diplomatska historija moderne Evrope 1878-1919</i> , Beograd 1933.	11. Bilandžić Dušan, <i>Historija Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije – Glavni procesi</i> , Zagreb 1978.
12. Hadžić Osman Nuri, <i>Muslimansko pitanje</i> , Zagreb 1992.	12. Ekmečić Milorad, <i>Ratni ciljevi Srbije 1914</i> , Beograd 1973.
13. Hadžić Senaid, Selimović Sead, <i>Kultura i tradicija u Bosni i Hercegovini-višemilenijski kontinuitet</i> , Tuzla 2012.	13. Išek Tomislav, <i>Djelatnost Hrvatske seljačke stranke do zavođenja režima diktature</i> , Sarajevo 1981.
14. Hadžijahić Muhamed, <i>Od tradicije do identiteta. Geneza nacionalnog pitanja bosanskih Muslimana</i> , Sarajevo 1974.	14. Išek Tomislav, <i>Hrvatska seljačka stranka u Bosni i Hercegovini 1929 – 1941</i> , Sarajevo 1991.
15. Halilović Enver, <i>Postsovjetski geopolitički prostor i Balkan</i> , Sarajevo 2013.	15. Purivatra Atif, <i>Jugoslavenska muslimanska organizacija u političkom životu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca</i> , Sarajevo 1977.
16. Hangi. A, <i>Život i običaji Muslimana u Bosni i Hercegovini</i> , Sarajevo 1907.	16. Hasanbegović Zlatko, <i>Jugoslavenska muslimanska organizacija 1929-1941.</i> , Zagreb 2012.
17. Hobsbaum Erik, <i>Doba ekstrema</i> , Beograd 2002.	
18. Herder. H, <i>Evropa u XIX veku (1830-1880)</i> , Beograd 2003.	
19. Huntington.S, <i>Sukob civilizacija i preustroj svjetskog poretka</i> , Zagreb 1998.	
20. Imamović Mustafa, Hrelja Kemal, Purivatra Atif, <i>Ekonomski genocid nad Bosanskim Muslimanima</i> , Sarajevo 1992.	
21. Jahić Adnan, <i>Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini za vrijeme monarhističke</i>	

- Jugoslavije (1918-1941)*, Zagreb 2010.
22. Jelavič. B, *Istorija na Balaknot*, Skopje 1999.
  23. Jovanović. J.M, *Diplomatska istorija Nove Evrope 1918-1938*, Beograd 1938.
  24. Kamberović, Husnija, *Husein-kapetan Gradašćević (1802 - 1834): Biografija*. Gradačac 2002.
  25. Kamberović, Husnija: *Begovski zemljišni posjedi u Bosni i Hercegovini od 1878. do 1918. godine*. Zagreb-Sarajevo 2003.
  26. Kamberović, Husnija: *Mehmed Spaho (1883-1939). Politička biografija*. Sarajevo: Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca, 2009.
  27. Kamberović, Husnija: *Džemal Bijedić. Politička biografija*, Mostar: Muzej Hercegovine, 2012.
  28. Kamberović, Husnija: *Hod po trnju. Iz bosanskohercegovačke historije 20. stoljeća*. Sarajevo: Institutu za istoriju, 2011.
  29. Kinsidžer Henri, *Diplomatija*, Beograd 1999.
  30. Kraljačić Tomislav, *Kalajev režim u Bosni i Hercegovini (1882-1903)*, Sarajevo 1987.
  31. Laker Volter, *Istorija Evrope 1945-1992.*, Beograd 2002.
  32. Mastnik. T, *Križarski mit: kršćanstvo, muslimanski svijet i zapadni politički poredak*, Zagreb 2005.
  33. Mastnik. T, *Evropa:istorija političkog pojma*, Beograd 2007.
  34. Mazover. M, *Mračni kontinent: Evropa u dvadesetom veku*, Beograd 2010.
  35. Obradović. Ž, *Manjine na Balkanu*, Beograd 2002.
  36. Popović Vasilj, *Istočno pitanje*, Beograd, III izdanje 1996.
  37. Radušić Edin, *Bosna i Hercegovina u britanskoj politici od 1857. do 1878. godine- od branitelja i zaštitnika do tužioca i sudije*, Sarajevo 2013.
  38. Redžić Enver, *Historijski pogledi na nacionalne i vjerske odnose u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo 2004.
  39. Roberts Džon, *Evropa 1880-1945.*, Beograd 2002.
  40. Roksandić Drago, *Srpska i hrvatska povijest i «nova historija»*, Zagreb 1991.
  41. Silajdžić Adnan, *Islam u otkriću kršćanske Evrope*, Sarajevo 2003.
  42. Skakun. M, *Balkan i velike sile*, Zemun 1986.
  43. Stojanović. T, *Balkanska civilizacija*, Beograd 1995.
  44. Sućeska Avdo, *Bošnjaci u osmanskoj državi*, Sarajevo 1995.
  45. Šabanović Hazim, *Bosanski pašaluk*, Sarajevo 1982.

<p>46. Šabotić Izet, <i>Agrarne prilike u Bosanskom ejaletu (1839.-1878.)</i>, Tuzla 2013.</p> <p>47. Šarkinović Hakija, <i>Bošnjaci od Načertanija do Memoranduma</i>, Podgorica 1997.</p> <p>48. Šamić Midhat, <i>Francuski putnici u Bosni i Hercegovini u XIX stoljeću (1836-1878) i njihovi utisci o njoj</i>, Sarajevo 1981.</p> <p>49. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1813-1826</i>, Banja Luka 1988.</p> <p>50. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1826-1849</i>, Banja Luka 1989.</p> <p>51. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina u XIX stoljeću</i>, Tešanj 2009.</p> <p>52. Šehić Zijad, <i>U smrt za cara i domovinu! Bosanci i Hercegovci u vojnoj organizaciji Habsburške monarhije 1878.-1918.</i>, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 2007.</p> <p>53. Šulce. H, <i>Država i nacija u evropskoj istoriji</i>, Beograd 2002.</p> <p>54. Tepić Ibrahim, <i>Bosna i Hercegovina u ruskim izvorima 1856-1878</i>, Sarajevo 1988.</p> <p>55. Tomac Petar, <i>Prvi svjetski rat 1914-1918</i>, Beograd 1973.</p> <p>56. Todorova Marija, <i>Imaginarni Balkan</i>, Beograd 1999.</p> <p>57. Todorović. D, <i>Jugoslavija i balkanske države 1918-1923</i>, Beograd 1978.</p>	
<p>PREDUSLOVI</p>	<p>Nema posebnih preduslova za pohađanje ovog kursa</p>
<p>SADRŽAJ KURSA:</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Reformski procesi u Osmanskom carstvu i njihov uticaj na prilike u Bosanskom ejaletu u prvim decenijama XIX stoljeća. 2. Francuska građanska revolucija i njen uticaj na prilike u Bosanskom ejaletu. 3. Bečki kongres i Sveta alijansa i Bosanski ejalet. 4. Istočno pitanje i Bosanski ejalet u XIX. stoljeću 5. Uticaj revolucija evropskih zemalja iz 1848/1849 na prilike u Bosanskom ejaletu. 6. Nacionalni pokreti i pitanje Bosanskog ejaleta u XIX stoljeću. 7. Odnos i uticaj velikih seila na prilike u Bosanskom ejaletu u drugoj polovini XIX stoljeća 8. Odnos Austrije i Rusije prema Bosanskom ejaletu u drugoj polovini XIX stoljeća 9. Odnos Srbije i Crne Gore prema Bosanskom ejaletu u drugoj polovini XIX stoljeća. 10. Bosna i Hercegovina u vrijeme austrougarske uprave sa posebnim osvrtom na uticaj evropskih sila na prilike u Bosni i Hercegovini 11. Prvi svjetski rat i Bosna i Hercegovina 12. Uloga međunarodne zajednice u stvaranju Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca 13. Bosna i Hercegovina između dva svjetska rata u kontekstu evropske historije: Velike sile i Balkan 14. Drugi svjetski rat i Bosna i Hercegovina 	

15. Hladni rat, vojno-politički blokovi, Pokret nesvrstanih
16. Nacionalni odnosi u SFRJ i Bosni i Hercegovini. Nacionalno priznanje Muslimana (Bošnjaka)
17. Privredna i politička kriza u SFRJ i njena disolucija: Uloga međunarodne zajednice
18. Referendum za nezavisnost Republike Bosne i Hercegovine i međunarodno priznanje.
19. Agresija na R BiH i otpor agresiji. Uloga Međunarodne zajednice. Dejtonski mirovni sporazum i međunarodna zajednica.
20. Bosna i Hercegovina od 1996. godine u kontekstu evropske historije.

CILJEVI PREDMETA

- Usvojiti osnovna znanja, upoznati i ukazati studentima na najvažnije procese i događaje vezane za evropsku prošlost i njihov uticaj na prilike u Bosni i Hercegovini u 19. i 20. stoljeću.
- Ukazati na značaj i uticaj reformskih procesa na prilike u Bosanskom ejaletu koje je provodila Porta u prvim desetljećima XIX stoljeća.
- Ukazati na značaj Francuske građanske revolucije i na njen odraz na zbivanja i prilike u Bosanskom ejaletu u prvim desetljećima XIX stoljeća.
- Ovladati potrebnim znanjima vezanim za Istočno pitanje sa naznakama posebnih interesa evropskih sila i uticaja istih na procese i događaje koji se odnose na prilike u Bosanskom ejaletu.
- Usvojiti potrebna znanja vezana za uticaj revolucija u evropskim zemljama iz 1848/1849. godine na zbivanja u Bosanskom ejaletu, te bliže ukazati na odnos evropskih zemalja prema Bosanskom ejaletu u ovom periodu. Naime, u ovom periodu došlo je do sve izraženijeg uticaja velikih sila na ukupne prilike u Bosanskom ejaletu, pri čemu je došlo do uspostave konzularnih predstavništava s ciljem snažnijeg uticaja na zbivanja u Bosanskom ejaletu.
- Ukazati na značaj nacionalnih pokreta u drugoj polovini XIX stoljeća i uticaj istih na prilike u Bosanskom ejaletu.
- Upoznati studente sa odnosom i planovima Rusije i Austrije i drugih evropskih sila prema Bosanskom ejaletu, te sve izraženijem miješanju Srbije i Crne Gore u unutrašnje prilike u Bosni i Hercegovini u drugoj polovini XIX stoljeća.
- Usvojiti potrebna znanjja vezana za period austrougarske uprave u Bosni i Hercegovini, te upoznati studente sa najvažnijim društvenim, političkim i privrednim prilikama koje su bile rezultat ciljeva austrougarske politike u ovom periodu.
- Upoznati studente sa odnosom evropskih sila i susjeda prema austrougarskoj politici u Bosni i Hercegovini.
- Spoznati historijsku istinu o Prvom svjetskom ratu i Bosni i Hercegovini,
- Ukazati na ulogu međunarodne zajednice u stvaranju Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca,
- Spoznati prilike u Bosni i Hercegovini između dva svjetska rata i u Drugom svjetskom ratu u kontekstu evropske historije,
- Upoznati kandidate sa Hladnim ratom, vojno-političkim blokovima, Pokretom nesvrstanih, nacionalnim odnosima u SFRJ i Bosni i Hercegovini, nacionalnim priznanjem Muslimana (Bošnjaka).
- Ukazati na privrednu i političku kriza u SFRJ i njenu disoluciju: Objasniti ulogu međunarodne zajednice.
- Objasniti značaj Referenduma za nezavisnost Republike Bosne i Hercegovine i međunarodnog priznanja. Objasniti agresiju na R BiH i otpor agresiji. Objasniti ulogu Međunarodne zajednice.
- Analizirati Dejtonski mirovni sporazum i ulogu međunarodne zajednice u njegovome potpisivanju..
- Analizirati položaj Bosne i Hercegovine od 1996. godine u kontekstu evropske historije.

OČEKIVANE RAZVOJNE SPOSOBNOSTI/KOMPETENCIJE STUDENATA

Na kraju kursa uspješni studenti, koji su tokom čitavog nastavnog perioda kontinuirano uspješno izvršavali svoje obaveze, trebali bi biti osposobljeni za samostalan naučno-istraživački rad. To podrazumijeva samostalno osmišljavanje istraživačkog projekta od strane studenta iz područja bosanskohercegovačke prošlosti XIX i XX stoljeća u kontekstu evropske historije. Pored navedenog, neophodno je da studenti pravilno izaberu i realizuju odgovarajuće istraživačke probleme (istraživačko pitanje) i metode, postavljaju generalnu i pomoćne hipoteze, primijene odgovarajuće tehnike, obrade te samostalno interpretiraju dobijene rezultate i napišu naučni rad.

NASTAVNE METODE KURSA

U cilju efikasnosti izvođenja nastave i postizanja očekivanih rezultata kursa i kompetencija studenata na kraju semestra na kursu se koriste različite nastavne metode:

- predavanja,
- konsultacije,
- individualni projekti

METODE PROVJERE ZNANJA

Završni ispit se sastoji iz pismenog i usmenog dijela. Pismeni dio se sastoji od izrade pristupnog istraživačkog rada (usmjerenog na obrađeni problem) u kojem student treba uspostaviti vezu između uzroka i posljedica uticaja događaja i procesa sa šireg evropskog prostora na prilike u Bosni i Hercegovini u XIX i XX stoljeću.

Usmeni dio ispita sastoji se iz prezentacije pristupnog rada i razgovora o glavnim pitanjima i konceptima aktualiziranim u radu

SISTEM BODOVANJA

Maksimalan broj bodova se dobija sumiranjem maksimalno mogućeg broja bodova definiranih za svaki kriterij pojedinačno u toku semestra

R/BR	KRITERIJ OCJENJIVANJA	BODOVI
1.	Prisustvo i aktivnosti na predavanjima	30
2.	Pristupni rad	30
3.	Usmeni dio završnog ispita	40
	UKUPNO:	100

SISTEM OCJENJIVANJA

Broj bodova	Konačna ocjena
51 – 60 bodova	ocjena 6 (E)
61 - 70 bodova	ocjena 7 (D)
71 - 80 bodova	ocjena 8 (C)
81 - 90 bodova	ocjena 9 (B)
91 -100 bodova	ocjena 10 (A)

11. 4. Nacionalno-politički odnosi u Bosni i Hercegovini u XX stoljeću

UNIVERZITET U TUZLI	FILOZOFSKI FAKULTET
	
NASTAVNI PROGRAM PREDMETA/KURSA:	
Nacionalno-politički odnosi u Bosni i Hercegovini u XX stoljeću	
FAKULTET	Filozofski
KATEDRA	Historija
SMJER	Historija
ODSJEK	Historija
ETSC	7
SEDMIČNI BROJ SATI U SEMESTRU	
Predavanja	2
Auditorne vježbe	0
Ekperimentalne vježbe	
NASTAVNIK	Prof. dr. sc. Adnan Jahić, vanr. prof.
ASISTENT	
INTERESNA GRUPA	Studenti prve godine doktorskog studija
KONSULTACIJE	Četvrtak od 10:00 do 12:00 sati u učionici 105.
DODATNE INFORMACIJE U VEZI KURSA	Svake druge srijede od 08:00 do 13:00. e-mail: adnan.jahic@yahoo.com
Adresa fakulteta	T. Markovića br. 1. Tuzla
Telefon	387 /0/61 13 67 37.
Fax	Fax: 387 /0/35 30 63 31.
Telefon (kancelarija)	Fax: 387 /0/35 30 63 31.
Web strana fakulteta	http://webmail.untz.ba

Web strana nastavnog kursa	http://webmail.untz.ba .
PREPORUČENA LITERATURA	
<p>a) Obvezna literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Banac, Ivo, <i>Nacionalno pitanje u Jugoslaviji. Korijeni. Historija. Politika</i>, Zagreb 1998. - Bećirović, Denis, <i>Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini za vrijeme avnojevske Jugoslavije (1945-1953)</i>, Sarajevo - Zagreb 2012. - Bilandžić, Dušan, <i>Historija Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Glavni procesi</i>, Zagreb 1985. - Čekić, Smail, <i>Agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu</i>, Sarajevo 2004. - Dizdarević, Raif, <i>Od smrti Tita do smrti Jugoslavije</i>, Sarajevo 1999. - Hasanbegović, Zlatko, <i>Jugoslavenska muslimanska organizacija 1929. – 1941. (u ratu i revoluciji 1941. – 1945)</i>, Zagreb 2012. - Imamović, Mustafa, <i>Historija Bošnjaka</i>, Sarajevo 1997. - <i>Istorija SK BiH</i>, Sarajevo 1990. - Jahić, Adnan, <i>Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini za vrijeme monarhističke Jugoslavije (1918-1941)</i>, Zagreb 2010. - Kamberović, Husnija, <i>Prema modernom društvu. Bosna i Hercegovina od 1945-1953</i>. Tešanj 2000. - <i>Pregled istorije SKJ</i>, Beograd 1963. - Redžić, Enver, <i>Bosna i Hercegovina u Drugom svjetskom ratu</i>, Sarajevo 1998. - Redžić, Enver, <i>Istorijski pogledi na vjerske i nacionalne odnose u Bosni i Hercegovini</i>, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, LXXI/40, Sarajevo 1993. - Tomasevich, Jozo, <i>Rat i revolucija u Jugoslaviji 1941 – 1945. Okupacija i kolaboracija</i>, Zagreb 2010. 	<p>b) Dopunska literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Banac, Ivo, <i>Cijena Bosne</i>, Zagreb 1994. - Bećirović, Denis, <i>Informburo i sjeveroistočna Bosna</i>, Tuzla 2005. - Bilandžić, Dušan, <i>Propast Jugoslavije i stvaranje moderne historije</i>. Zagreb 2002. - <i>BiH i Bošnjaci u politici i praksi dr F. Tuđmana</i>, Sarajevo 1998. - Dedijer, Vladimir, Miletić, Anton, <i>Proterivanje Srba sa ognjišta 1941-1944</i>, Beograd 1989. - Džaja, Srećko M, <i>Politička realnost jugoslavenstva (1918-1991)</i>, Sarajevo – Zagreb 2004. - Hoare, Marko Attila, <i>The Bosnian Muslims in the Second World War</i>, London 2013. - Kisić Kolanović, Nada, <i>Muslimani i hrvatski nacionalizam 1941.-1945</i>, Zagreb 2009. - Nikolić, Kosta, <i>Italijanska vojska i četnici u Drugom svetskom ratu u Jugoslaviji 1941-1943.</i>, Beograd 2008. - Pavlović, Momčilo, <i>Za Tita ili za kralja</i>, Beograd 2007. - Petranović, Branko, Zečević, Momčilo, <i>Jugoslavija 1918-1988</i>. Tematska zbirka dokumenata, Beograd 1988. - Saltaga, Fuad, <i>Bosna i Bošnjaci u hrvatskoj nacionalnoj ideologiji</i>, Sarajevo 1999. - Sarač-Rujanac, Dženita, <i>Odnos vjerskog i nacionalnog u identitetu Bošnjaka od 1980. do 1990. godine</i>, Sarajevo 2012. - <i>Zločini na jugoslovenskim prostorima u Prvom i Drugom svetskom ratu</i>, zbornik dokumenata, tom I, Beograd 1993. - Zulfikarpašić, Adil, <i>Sarajevski proces: suđenje muslimanskim intelektualcima 1983</i>, Ciriš 1986.
PREDUSLOVI	Nema posebnih preduslova za pohađanje ovog kursa.
SADRŽAJ KURSA	
<p>I tema: <i>Uvod u predmet. Nacionalno pitanje u Habsburškoj monarhiji. Aneksija Bosne i Hercegovine, ustavno razdoblje i nacionalno-politički savezi saborskih grupa.</i></p> <p>II tema: <i>Jugoslavensko pitanje u Prvom svjetskom ratu. Napetosti i saradnja bosanskohercegovačkih političkih grupa. Kontinuitet i diskontinuitet u bosanskohercegovačkoj politici.</i></p> <p>III tema: <i>Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca. Gubitak nacionalno-političke ravnoteže austrougarskog razdoblja. Napetosti JMO i radikala. Srpska dominacija i hrvatsko pitanje.</i></p> <p>IV tema: <i>Nacionalno-političke suprotnosti u diktaturi (1929-1935). Integralno jugoslavenstvo kao</i></p>	

instrument srpske političke hegemonije. Vjerska zajednica u funkciji političkog zahvata u nacionalne i društvene odnose. JRZ kao rješenje i novi poticaj muslimansko-pravoslavnog spora. Zaoštavanje pred Drugi svjetski rat: pobornici i protivnici autonomije Bosne i Hercegovine.

V tema: *Aprilski rat, okupacija i NDH. Teror i zatiranje kao instrument promjene nacionalnih odnosa. Srbi, Bošnjaci i Hrvati u vrtlogu ratnog inferna. Vojne formacije i politički ciljevi. ZAVNOBIH kao iskorak u pravcu ravnopravnosti naroda. Propast građanske politike i novi vidovi represije.*

VI tema: *Nacionalno pitanje u socijalizmu. Stigmatizacija nacionalnog – nacionalna prava pod pritiskom komunističke vlasti. Bošnjaci između nominalnog i sadržajnog identiteta.*

VII tema: *Demokratija i višestranačje. Pojava „nacionalnih“ stranaka ili povratak u kasne tridesete. Rastakanje ustavnog poretka Bosne i Hercegovine i apsolutizacija nacije. Agresija i napetosti nacionalnog i građanskog. Dayton i izazov stabilnosti države. Konstitutivnost – odraz historijske realnosti ili povod podjelama i smanjenoj funkcionalnosti države. Nacionalni odnosi u kontekstu evroatlanskih integracija.*

CILJEVI KURSA

- steći saznanja o obimu istraženosti nacionalno-političkih odnosa u Bosni i Hercegovini u XX stoljeću u okvirima historijske literature;
- steći neophodne uvide o stanju primarnih izvora kao pretpostavke naučnog istraživanja predmetnih tema;
- upoznati se sa težišnim problemima u historiografskoj obradi tema iz problematike predmeta;
- steći saznanja o dinamici i sadržajnosti nacionalno-političkih odnosa u Bosni i Hercegovini u različitim državno-pravnim porecima u XX stoljeću;
- steći saznanja o odnosima državnih tvorevina prema nacionalnom pitanju u Bosni i Hercegovini;
- steći saznanja o odnosima političkih, vojnih i vjerskih elita prema nacionalnom pitanju u Bosni i Hercegovini u XX stoljeću;
- spoznati povode i uzroke poremećaja međunacionalnih odnosa u kriznim razdobljima bosanskohercegovačke historije savremenog doba;
- steći uvide u načine i metode rješavanja nacionalnog pitanja u Bosni i Hercegovini od strane KPJ/SK BiH;
- spoznati genezu muslimanskog nacionalnog pitanja u XX stoljeću;
- steći uvide u međusobnu povezanost i prožimanje vjerskog i nacionalnog u identitetima naroda u Bosni i Hercegovini;
- spoznati realnosti nacionalnih odnosa koje su prethodile agresiji i poslijeratnom političko-društvenom poretku u Bosni i Hercegovini;
- poboljšati sposobnosti postdiplomaca vezane za kontinuirani rad, omogućiti postdiplomcima aktivno učešće u aktivnostima i obavezama kroz interaktivan nastavni pristup.

OČEKIVANE RAZVOJNE SPOSOBNOSTI/KOMPETENCIJE STUDENATA

Na kraju kursa *uspješni studenti*, koji su tokom čitavog nastavnog perioda kontinuirano obavljali svoje obaveze, trebali bi biti osposobljeni da samostalno konceptualiziraju istraživački projekat iz područja historije savremenog doba, pravilno izaberu i realiziraju odgovarajuće istraživačke probleme i metode, artikulišu generalnu i pomoćne hipoteze, primijene odgovarajuće tehnike obrade podataka te samostalno interpretiraju dobijene rezultate i napišu izvještaj za naučni časopis.

NASTAVNE METODE KURSA

U cilju efikasnog izvođenja nastave i postizanja očekivanih ciljeva kursa i kompetencija studenata na kraju semestra na kursu se koriste različite nastavne metode:

- predavanja,
- konsultacije,
- individualni projekti.

METODE PROVJERE ZNANJA

Završni ispit se sastoji iz pismenog i usmenog dijela.

Pismeni dio ispita se sastoji od izrade pristupnog istraživačkog rada (usmjerenog na određeni problem) u kojem student treba pokazati sposobnosti čitanja i prevođenja antičkih latiniteta pronađenih na bosanskohercegovačkim prostorima,

Usmeni dio ispita se sastoji iz prezentacije pristupnog rada i razgovora o glavnim pitanjima i konceptima aktueliziranim u radu.

SISTEM BODOVANJA

Maksimalan broj bodova se dobija sumiranjem maksimalno mogućeg broja bodova definiranih za svaki kriterij pojedinačno u toku semestra.

R. BR.	KRITERIJI OCJENJIVANJA	BODOVI
1.	Prisustvo i aktivnost na predavanjima i vježbama	30
2.	Pristupni rad	30
3.	Usmeni dio završnog ispita	40
UKUPNO		100

SISTEM OCJENJIVANJA

51- 60 bodova – ocjena 6 (E)

61- 70 bodova – ocjena 7 (D)

71- 80 bodova – ocjena 8 (C)

81- 90 bodova – ocjena 9 (B)

91- 100 bodova – ocjena 10 (A)

11.5. Privredne prilike u Bosni i Hercegovini u XIX stoljeću

UNIVERZITET U TUZLI	FILOZOFSKI FAKULTET
	
NASTAVNI PROGRAM PREDMETA/KURSA Privredne prilike u Bosni i Hercegovini u XIX stoljeću	
FAKULTET	Filozofski
KATEDRA	Historija
SMJER	Historija
ODSJEK	Historija
ETSC	7
SEDMIČNI BROJ SATI U SEMESTRU	
Predavanja	2
Auditorne vježbe	0
Eksperimentalne vježbe	
NASTAVNIK	Dr. sc. Izet Šabotić, vanr. prof.
INTERESNA GRUPA	Studenti prve godine doktorskog studija
KONSULTACIJE	Srijeda od 13:00 do 15:00 sati i petak od 13:00 do 15:00 sati u kabinetu predmetnog nastavnika
DODATNE	Svakim radnim danom od 8:00 do 16:00

INFORMACIJE	
Adresa fakulteta	Tihomila Markovića br. 1
Telefon	00387 /061 869 754
Fax	00387 /0/ 35 30 63 31
Telefon (kancelarija)	00387 /0/ 35 30 63 31
Web strana fakulteta	http://webmail.Untz.ba
Web strana nastavnog predmeta	http://webmail.untz.ba
PREPORUČENA LITERATURA:	DOPUNSKA LITERATURA:
<p>Aličić S. Ahmed, <i>Uređenje Bosanskog ejaleta od 1789. do 1878. godine</i>, Sarajevo 1983.</p> <p>Alajbegović Ibrahim – Pečevića, <i>Historija 1520-1576</i>, Sarajevo 2000.</p> <p>Bandžović Safet, <i>Bošnjaci i deosmanizacija Balkana</i>, Sarajevo 2013.</p> <p>Berić Dušan, <i>Ustanak u Hercegovini 1852-1862.</i>, Novi Sad 1994.</p> <p>Bojić Mehmedalija, <i>Historija Bosne i Bošnjaka (VII-XX vijek)</i>, Sarajevo 2001.</p> <p>Čubrilović Vasa, <i>Bosanski ustanak 1875-1878</i>, Beograd 1930.</p> <p>Dutina Todor, Mastilović Dragan, <i>Hercegovina kroz vijekove</i>, Bileća 2012.</p> <p>Ekmečić Milorad, <i>Ustanak u Bosni 1875-1878</i>, Sarajevo 1973.</p> <p>Evans Artur, <i>Ilirska pisma</i>, Sarajevo 1967.</p> <p>Hammer Joseph von, <i>Historija turskog-osmanskog carstva</i>, Zagreb 1979.</p> <p>Hrnić Vojislav, <i>Kmetško pitanje u Bosni i Hercegovini.</i>, Sarajevo 1911.</p> <p>Ihsanoglu Ekmeleddin, <i>Historija Osmanske države i civilizacije</i>, Sarajevo 2004.</p> <p>Jukić Frano, <i>Sabrana djela</i>, Sarajevo 1873.</p> <p>Kamberović Husnija, <i>Begovski zemljišni posjedi u Bosni i Hercegovini</i>, Zagreb 2003.</p> <p>Kruševac Todor, <i>Od narodnog ustanka do austrougarske okupacije</i>, Sarajevo 1948.</p> <p>Matuz Jozef, <i>Osmansko carstvo</i>,</p>	<p>Aličić S. Ahmed, <i>Pokret za autonomiju Bosne 1831 .do 1832. godine</i>, Sarajevo 1996.</p> <p>Antić Ljubomir, <i>Velikosrpski nacionalni program, ishodišta i posljedice</i>, Zagreb 2007.</p> <p>Bandžović Safet, <i>Deosmanizacija Balkana i Bošnjaci</i>, Sarajevo 2013.</p> <p>Biščević Vedad, <i>Bosanski namjesnici osmanskog doba (1463.-1878)</i>, Sarajevo 2006.</p> <p>Čulinović Ferdo, <i>Državno-pravna historija jugoslovenskih zemalja XIX i XX vijeka</i>, Zagreb 1954.</p> <p>Hadžibegović Ilijaz, <i>Bosanskohercegovački gradovi na razmeđu XIX i XX stoljeća</i>, Sarajevo 2004.</p> <p>Inaldžik Halil, <i>Kratak pregled osmanske historije 1300-1600</i>, Beograd 1974.</p> <p>Kreševljaković Hamdija, <i>Kapetanije u Bosni i Hercegovini</i>, Sarajevo 1965.</p> <p>Ljušić Radoš, <i>Kneževina Srbija (1830-1839)</i>, Beograd 1986.</p> <p>Mantran Rober, <i>Istorija Osmanskog carstva</i>, Beograd 2002.</p> <p>Popov Čedomir, <i>Građanska Evropa 1770-1871.</i>, Novi Sad 1989.</p> <p>Prelog Milan, <i>Povijest Bosne u doba osmanlijske vlade</i>, II dio, (1739-1878), Sarajevo 1900.</p> <p>Smailagić Nerkez, <i>Klasična kultura islama</i>, Zagreb 1975</p> <p>Tanović Bakir, <i>Bosna i Hercegovina u osmansko doba</i>, Sarajevo 2011.</p> <p>Zlatar Behija, <i>Bosna i Hercegovina</i></p>

<p>Zagreb 1991. Popović Vasilj, <i>Agrarno pitanje u Bosni i Hercegovini i turski neredi za vrijeme reformnog režima Abdul Medžida (1839-1861)</i>, Beograd 1949. Sućeska Avdo, <i>Ajani</i>, Sarajevo 1965. Šabanović Hazim, <i>Bosanski pašaluk</i>, Sarajevo 1982. Šabotić Izet, <i>Agrarne prilike u Bosanskom ejaletu (1839.-1878.)</i>, Tuzla 2013. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1813-1826</i>, Banja Luka 1988. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1826-1849</i>, Banja Luka 1989. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1849-1853</i>, Banja Luka 1990. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1854-1860</i>, Landshut 1998. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1861-1869</i>, Orašje 2005. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1869-1878</i>, Tešanj 2012. Tanović Bakir, <i>Ko je vlasnik Bosne i Hercegovine?</i>, Zagreb 1995. Vasa-efendija Pasko, <i>Bosna i Hercegovina za vrijeme misije Dževdet-efendije</i>, Sarajevo 1958.</p>	<p><i>u okvirima Osmanskog carstva</i>, Sarajevo 1998.</p>
<p>PREDUSLOVI:</p>	<p>Nema posebnih preduslova za pohađanje ovog kursa</p>
<p>SADRŽAJ KURSA:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Prilike u Osmanskom carstvu krajem XVIII i početkom XIX stoljeća. - Odras reformskih procesa na privredne prilike u Bosanskom ejaletu početkom XIX stoljeća. - Reformski procesi i administrativno-teritorijalne promjene u Bosanskom ejaletu. - Uticaj ukidanja jenjičera, sloma Pokreta za autonomiju Bosne i ukidanje kapetanija na privredne prilike u Bosanskom ejaletu. - Reforme u oblasti agrara nakon donošenja Hatišerifa od Gillhane. - Posljedice pohoda Omer-Lutvi-paše na privredne prilike u Bosanskom ejaletu. - Privredne prilike u Bosanskom ejaletu u vrijeme namjesnikovanja Osman Šerif-paše. - Bune i ustanci. - Agrarni odnosi (čifčijski odnosi). - Položaj seljaštva. - Razvoj gradske privrede. - Razvoj trgovine i zanatstva. 	

- Prvi manufakturni oblici rada.
- Razvoj infrastrukture.
- Privredne prilike u Bosanskom vilajetu u vrijeme Istočne krize.

CILJEVI PREDMETA:

- Usvojiti osnovna znanja, upoznati i osposobiti studente sa najbitnijim procesima i događajima, uzrocima i posljedicama vezanim za privredne prilike u Bosanskom ejaletu u XIX. stoljeću. Posebnu pažnju posvetiti najbitnijim procesima vezanim za reforme započete u vrijeme vladavine sultana: Selima III (1789-1807), Mahmuda II (1808-1839) i sultana Abdul Medžida (1839-1861).
- Ukazati na posljedice u oblasti privrede koje su rezultat sve intenzivnijih pritisaka na Osmansko carstvo od strane velikih evropskih sila, a posebno Austrije i Rusije, koje su nejneposrednije bile zainteresirane za podjelu teritorija Osmanskog carstva.
- Ovladati potrebnim znanjima vezanim za uticaj sloma Pokreta za autonomiju Bosne i ukidanja kapetanija na privredna kretanja u Bosanskom ejaletu.
- Usvojiti potrebna znanja vezana za donošenje Hatišerifa od Gilhane i početak tanzimatskih reformi, koje su imale za cilj uređenje odnosa u Osmanskom carstvu, te poboljšanje privrednih prilika.
- Upoznati studente sa uticajem tanzimatskih reformi na agrarne odnose. Posebnu pažnju posvetiti uspostavi čifčijskih odnosa i pokušajima bosanskih namjesnika da uredi agrarne odnose u Bosanskom ejaletu.
- Upoznati studente o posljedicama pohoda Omer Lutvi – paše na Bosanski ejalet i njihovom uticaju na privredne prilike.
- Upoznati studente o uticaju velikih sila na političke i privredne prilike u Bosanskom ejaletu. Od sredine XIX stoljeća pojačan je interes velikih sila za područje Bosanskog ejaleta, pa su od strane istih ostvarena konzularna predstavništva s ciljem stvaranja mreže saradnika i snažnijeg uticaja na zbivanja u istom.
- Usvojiti potrebna znanja vezana za pokušaje Porte da uredi prilike u Bosanskom ejaletu donošenjem opsežnih zakonskih mjera, poput: Hatihumajuma (1856), Ramazanskog zakona (1858), Saferske naredbe (1859), Ševalskog zakona (1869) i drugih zakonskih mjera.
- Ovladati potrebnim znanjima vezanim za period namjesnikovanja Šerif Osman-paše (1861.-1869), sa posebnim osvrtom na njegov doprinos stabilizaciji privrednih prilika u Bosanskom ejaletu/vilajetu. U tom periodu postignuti su značajni rezultati u oblasti poljoprivrede, te dat značajan podsticaj razvoju infrastrukture, zanatstva i trgovine. Sve to je doprinijelo poboljšanju standarda stanovništva u Bosanskom ejaletu/vilajetu.
- Upoznati studente sa zaoštavanjem i usložnjavanjem političkih prilika u Bosanskom vilajetu početkom 70-ih godina XIX stoljeća i njihovim uticajem na privredne prilike.
- Ovladati potrebnim znanjima vezanim za Veliku istočnu krizu (1875-1878) i miješanje velikih sila u unutrašnje prilike Bosanskog ejaleta, što je imalo velikog uticaja na ukupna zbivanja i stanje u Bosanskom vilajetu. .
- Upoznati studente sa uzrokom i posljedicama Berlinskog kongresa. Odlukama Berlinskog kongresa uspostavljeni su novi politički i međunarodni odnosi na Balkanu. Austro-Ugarska je dobila pravo zaposjedanja Bosne i Hercegovine, a Srbija i Crna Gora su dobile nezavisnost, što je značilo uspostavu novih političkih odnosa na ovom prostoru, ali ne i konačno rješenje Istočnog pitanja.
- Osposobiti studente za istraživački rad iz oblasti privredne historije Bosne i

Hercegovine XIX stoljeća, kroz prizmu istraživanja, proučavanja i poimanja uzroka i posljedica kompleksnih privrednih i drugih prilika i odnosa u Bosanskom ejaletu u ovom periodu.		
OČEKIVANE RAZVOJNE SPOSOBNOSTI/KOMPETENCIJE KANDIDATA STUDENATA		
Na kraju kursa uspješni studenti, koji su tokom čitavog nastavnog perioda kontinuirano obavljali svoje obaveze, trebali bi biti osposobljeni za samostalan naučno-istraživački rad, koji podrazumijeva konceptualizaciju istraživačkog projekta iz područja privrednih prilika bosanskohercegovačke prošlosti XIX stoljeća. Pored toga, neophodno je da pravilno izaberu i realizuju odgovarajuće istraživačke probleme i metode, postavljene generalnu i pomoćne hipoteze, primijenjene odgovarajuće tehnike obrade te samostalno interpretiraju dobijene rezultate i napišu naučno saopćenje.		
NASTAVNE METODE KURSA		
U cilju efikasnog izvođenja nastave i postizanja očekivanih rezultata kursa i kompetencija studenata na kraju semestra na kursu se koriste različite nastavne metode: -predavanja, -konsultacije, -individualni projekti.		
METODE PROVJERE ZNANJA		
Završni ispit se sastoji iz pismenog i usmenog dijela. Pismeni dio se sastoji od izrade pristupnog istraživačkog rada (usmjerenog na određeni problem) u kojem student treba uspostaviti vezu između uzroka i posljedica ukupnih privrednih prilika u Bosanskom ejaletu u XIX stoljeću. Usmeni dio ispita se sastoji iz prezentacije pristupnog rada i razgovora o glavnim pitanjima i konceptima aktualiziranim u radu.		
SISTEM BODOVANJA		
Maksimalan broj bodova se dobija sumiranjem maksimalno mogućeg broja bodova definiranih za svaki kriterij pojedinačno u toku semestra		
R/BR	KRITERIJ	BODOVI
OCJENJIVANJA		
1.	Prisustvo i aktivnosti na predavanjima	30
2.	Pristupni rad	30
3.	Usmeni dio završnog ispita	40
	UKUPNO:	100
SISTEM OCJENJIVANJA		
51- 60	bodova – ocjena	6 (E)
61- 70	bodova – ocjena	7 (D)
71- 80	bodova – ocjena	8 (C)
81- 90	bodova – ocjena	9 (B)
91- 100	bodova – ocjena	10 (A)

11.6. Odnosi Bosne i Hercegovine i susjeda u XIX stoljeću

UNIVERZITET U TUZLI 	FILOZOFSKI FAKULTET
NASTAVNI PROGRAM PREDMETA/KURSA: Odnosi Bosne i Hercegovine i susjeda u XIX stoljeću	
FAKULTET	Filozofski
KATEDRA	Historija
SMJER	Historija
ODSJEK	Historija
ETSC	7
SEDMIČNI BROJ SATI U SEMESTRU	
Predavanja	2
Auditorne vježbe	0
Eksperimentalne vježbe	
NASTAVNIK	Dr. sc. Senaid Hadžić, van. prof. Dr. sc. Ivan Balta, red. prof.
ASISTENT	
INTERESNA GRUPA	Studenti prve godine doktorskog studija
KONSULTACIJE	Ponedjeljak od 15.00 do 17.00 i četvrtak od 13:00 do 15:00 sati i po dogovoru
DODATNE INFORMACIJE U VEZI KURSA	Svakim radnim danom od 08:00 do 16:00.
Adresa fakulteta	T. Markovića br. 1. Tuzla
Telefon	387 /061 711 902
Fax	Fax: 387 /0/35 30 63 31.
Telefon (kancelarija)	Fax: 387 /0/35 30 63 31.
Web strana fakulteta	http://webmail.untz.ba .
Web strana nastavnog kursa	http://webmail.untz.ba .
PREPORUČENA LITERATURA	
b) Obvezna literatura: Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1788.-</i>	b) Dopunska literatura: Aličić S. Ahmed, <i>Uređenje Bosanskog</i>

<p>1812, Banjaluka 1992. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1813.-1826</i>, Banjaluka 1985, 1988². Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1827.-1849</i>, Banjaluka 1988. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1849.-1853</i>, Banjaluka 1990². Sarajevo 1977¹; Tešanj 2005³. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1854.-1860</i>, Landshut 1998. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1861.-1869</i>, Tešanj 2005. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina 1869.-1878.</i>, Orašje 2011. Damir Agičić, <i>Tajna politika Srbije u XIX stoljeću</i>, Izdavač: AGM, Zagreb 1994, 147 str. Petar Šimunić, <i>Načertanije: tajni spis srpske nacionalne I vanjske politike</i>, Izdavač: Globus, Zagreb 1992, 123 str. Drašković Janko, <i>Disertacija</i>, Karlovac 1832. D. Dukovski, <i>Povijest Srednje i Jugoistočne Europe 19. i 20. stoljeća</i>, Zagreb 2005. (knj. I, str. 11-280; knj. II, str. 17-56) E. Zöllner, <i>Povijest Austrije</i>, Zagreb 1997., 220-291. P. Hanák (ur.), <i>Povijest Mađarske</i>, Zagreb 1995., 113-223.</p>	<p><i>ejaleta od 1789. do 1878. godine</i>, OIS, Posebna izdanja, XI, Sarajevo 1983. A. J. Taylor, <i>Habsburška monarhija 1809? 1918. godine</i>, Zagreb 1990. S. K. Pavlović, <i>Istorija Balkana</i>, Beograd 2001., str. 5-335 A. Č. Popov, <i>Građanska Evropa</i>, Novi Sad 1989. I. Banac, <i>Nacionalno pitanje u Jugoslaviji</i>, Zagreb 1988., 5-215 M. Todorova, <i>Imaginarni Balkan</i>, Beograd 1999. J. Matuz, <i>Osmansko carstvo</i>, Zagreb 1992. (sve o Balkanu u 19. stoljeću) Tepić Ibrahim, <i>Bosna i Hercegovina u ruskim izvorima (1856-1878)</i>, Sarajevo 1988. Šljivo Galib, <i>Bosna i Hercegovina u XIX stoljeću, studije i članci</i>, Tešanj 2007. Galib Šljivo, <i>Bosna i Hercegovina u XIX stoljeću. Izvještaji stranih diplomata</i>, Tešanj 2008. Giljferding Aleksandar, <i>Putovanje po Hercegovini, Bosni i Staroj Srbiji</i>, Sarajevo 1972. Šamić Midhat, <i>Francuski putnici u Bosni i Hercegovini u XIX stoljeću (1836-1878) i njihovi utisci o njoj</i>, Sarajevo 1981. Ekmečić Milorad, <i>Stvaranje Jugoslavije (1790.-1918.)</i> knj. 1. i 2., Beograd 1989.</p>
<p>PREDUSLOVI</p>	<p>Nema posebnih preduslova za pohađanje ovog kursa.</p>
<p>SADRŽAJ KURSA</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Gradivo obuhvata razdoblje od 1791.do 1878. godine - Komparativnim pristupom bit će izučeni : društveni, politički i ekonomski procesi u Bosni i Hercegovini i susjedstvu tokom 19. stoljeća. - Težište je na : historiji društva, kulture, ideologija, ... - Buržoaske (građanske) revolucije, - Građansko društvo: porijeklo, struktura, razvoj - Izgradnja i razvoj modernih nacija i nacija – država - Ideologije i doktrine - Nacionalni pokreti : pojava, struktura, organizacija i razvoj - Nacionalni programi i mogućnosti njihovog ostvarenja –realizacije - Izgradnja nacionalnih vrijednosti : kulturnih, privrednih, političkih, državnih, školskih, institucionalnih - Bosna i Hercegovina i centralna osmanska vlast – odumiranje timarsko-spahijskog sistema - Srpska i hrvatska ekspanzionistička koncepcija - Bune i ustanici - Agrarno pitanje i pokreti hrišćana 	

<ul style="list-style-type: none"> - Međusobne komunikacije, veze i odnosi naroda, nacija, kultura, civilizacija, tehnologija, rada, proizvodnje, ideologija, doktrina, političkih sustava itd. u toj široj regiji. - Socijalna struktura stanovništva - Konfesionalni odnosi - Migraciona kretanja - Kraj osmanske vlasti - Organizacija otpora austrougarskoj okupaciji - Berlinski kongres - Tok okupacije Bosne i Hercegovine
CILJEVI KURSA
<ul style="list-style-type: none"> - Razvijanje općih i specifičnih kompetencija (znanja i vještina) - Cilj je da se kod studenata razvija kritički smisao za razumijevanje temeljnih procesa, struktura i fenomena historije 19. stoljeća, te europskih regija i bosanskohercegovačkog okruženja. Tokom studiranja ovog predmeta (<i>Odnosi Bosne i Hercegovine i susjeda u 19. stoljeću</i>) studenti treba da usvoje - steknu opća i posebna znanja o historiji 19. stoljeća (od 1791. do 1878. godine) i postupne izgradnje novog/modernog društva, moderne nacije i nacije-države, a posebno o vezama i odnosima Bosne i Hercegovine s drugim narodima, nacijama, kulturama, društvima i ideologijama u regiji Jugoistočna Evropa. - Ovladati potrebnim znanjima o odnosu Bosne i Hercegovine prema susjedima, - Ovladati potrebnim znanjima o odnosu Bosne i Hercegovine prema centralnoj osmanskoj vlasti u Istanbulu, - Osposobiti studente za istraživački rad iz historije Bosne i Hercegovine 19. stoljeća kroz prizmu istraživanja, proučavanja i poimanja osnosa u 19. stoljeću kao kompleksnog historijskog pitanja te uzrocima, složenosti kofesionalnih odnosa i šarolikosti stanovništva.
OČEKIVANE RAZVOJNE SPOSOBNOSTI/KOMPETENCIJE STUDENATA
<p>Na kraju kursa <i>uspješni studenti</i>, koji su tokom čitavog nastavnog perioda kontinuirano obavljali svoje obaveze, trebali bi biti osposobljeni da samostalno konceptualiziraju istraživački projekat iz područja bosanskohercegovačke historije 19. stoljeća, pravilno izaberu i realiziraju odgovarajuće istraživačke probleme i metode, artikuliraju generalnu i pomoćne hipoteze, primijene odgovarajuće tehnike obrade podataka te samostalno interpretiraju dobivene rezultate i napišu izvještaj za naučni časopis.</p>
NASTAVNE METODE KURSA
<p>U cilju efikasnog izvođenja nastave i postizanja očekivanih ciljeva kursa i kompetencija studenata na kraju semestra na kursu se koriste različite nastavne metode:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predavanja, - konsultacije, - individualni projekti.
METODE PROVJERE ZNANJA
<p>Završni ispit se sastoji iz pismenog i usmenog dijela.</p> <p>Pismeni dio ispita se sastoji od izrade pristupnog istraživačkog rada (usmjerenog na određeni problem) u kojem student treba uspostaviti vezu između uzroka i posljedica migracionih kretanja te konfesionalnih odnosa sa ondašnjim stanjem na bosanskohercegovačkim prostorima.</p> <p>Usmeni dio ispita se sastoji iz prezentacije pristupnog rada i razgovora o glavnim pitanjima i konceptima aktueliziranim u radu.</p>
SISTEM BODOVANJA

Maksimalan broj bodova se dobija sumiranjem maksimalno mogućeg broja bodova definiranih za svaki kriterij pojedinačno u toku semestra.

R. BR.	KRITERIJI OCJENJIVANJA	BODOVI
1.	Pristustvo i aktivnost na predavanjima i vježbama	30
2.	Pristupni rad	30
3.	Usmeni dio završnog ispita	40
UKUPNO		100

SISTEM OCJENJIVANJA

51- 60 bodova – ocjena 6 (E)
 61- 70 bodova – ocjena 7 (D)
 71- 80 bodova – ocjena 8 (C)
 81- 90 bodova – ocjena 9 (B)
 91- 100 bodova – ocjena 10 (A)

11. 7. Srpska i hrvatska politika prema Bosni i Hercegovini u XX stoljeću

UNIVERZITET U TUZLI	FILOZOFSKI FAKULTET
	
NASTAVNI PROGRAM PREDMETA/KURSA: Srpska i hrvatska politika prema Bosni i Hercegovini u XX stoljeću	
FAKULTET	Filozofski
KATEDRA	Historija
SMJER	Historija
ODSJEK	Historija
ETSC	7
SEDMIČNI BROJ SATI U SEMESTRU	
Predavanja	2
Auditorne vježbe	0
Eksperimentalne vježbe	
NASTAVNIK	Doc.dr.sc. Denis Bećirović
ASISTENT	
INTERESNA GRUPA	Studenti prve godine doktorskog studija
KONSULTACIJE	Četvrtak od 10:00 do 12:00 sati u učionici 105.
DODATNE INFORMACIJE U VEZI KURSA	Svake druge srijede od 08:00 do 13:00. e-mail: becirovicdmd@hotmail.com

Adresa fakulteta	T. Markovića br. 1. Tuzla
Telefon	+387 33 28 44 10
Fax	Fax: +387 33 28 44 56
Telefon (kancelarija)	
Web strana fakulteta	http://webmail.untz.ba .
Web strana nastavnog kursa	http://webmail.untz.ba .

PREPORUČENA LITERATURA

b) *Obvezna literatura:*

- Banac Ivo, *Nacionalno pitanje u Jugoslaviji. Korijeni. Historija. Politika*, Zagreb, 1998.
- Antić Ljubomir, *Velikosrpski nacionalni programi. Ishodišta i posljedice*, Zagreb, 2007.
- Goldstein Ivo, *Hrvatska 1918-2008*, Zagreb, 2008.
- Boban Ljubo, *Maček i politika HSS od 1928 do 1941*, Zagreb, I dio, 1974.
- Šarac Nedim, *Uspostavljanje šestojanuarskog režima 1929. godine sa posebnim osvrtom na BiH*, Sarajevo, 1975.
- Marijan Davor, *Slom Titove armije: JNA i raspad Jugoslavije*, Zagreb, 2008.
- Bilandžić Dušan, *Historija Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Glavni procesi*, Zagreb 1985.
- Boban Ljubo, *Sporazum Cvetković-Maček*, Beograd, 1978.
- Miloš Minić, *Dogovori u Karađorđevu o podjeli Bosne i Hercegovine*, Sarajevo, 2010.
- Radelić Zdenko, *Hrvatska u Jugoslaviji, 1945-1991*, Zagreb, 2006.
- Dizdarević Raif, *Od smrti Tita do smrti Jugoslavije*, Sarajevo 1999.
- Tomislav Išek, *Hrvatska seljačka stranka u Bosni i Hercegovini, 1929-1941*, Sarajevo, 1991.
- Dušan Bilandžić, *Hrvatska moderna povijest*, Zagreb, 1999.
- Jahić Adnan, *Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini za vrijeme monarhističke Jugoslavije (1918-1941)*, Zagreb 2010.
- Fikreta Jelić-Butić, *Hrvatska seljačka stranka*, Zagreb, 1973.
- *Pregled istorije SKJ*, Beograd 1963.
- Redžić Enver, *Bosna i Hercegovina u Drugom svjetskom ratu*, Sarajevo 1998.
- Redžić Enver, *Istorijski pogledi na vjerske i nacionalne odnose u Bosni i Hercegovini*, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, LXXI/40, Sarajevo 1993.

b) *Dopunska literatura:*

- Banac Ivo, *Cijena Bosne*, Zagreb 1994.
- Laura Silber i Allan Little, *Smrt Jugoslavije*, Opatija, 1996.
- Stambolić Ivan, *Put u bespuće*, Beograd, 1995.
- Bilandžić Dušan, *Propast Jugoslavije i stvaranje moderne historije*. Zagreb 2002.
- *BiH i Bošnjaci u politici i praksi dr F. Tuđmana*, Sarajevo 1998.
- Džaja Srećko M, *Politička realnost jugoslavenstva (1918-1991)*, Sarajevo – Zagreb 2004.
- Hoare Marko Attila, *The Bosnian Muslims in the Second World War*, London 2013.
- Kisić Kolanović, Nada, *Muslimani i hrvatski nacionalizam 1941.-1945*, Zagreb 2009.
- NikolićKosta, *Italijanska vojska i četnici u Drugom svjetskom ratu u Jugoslaviji 1941-1943.*, Beograd 2008.
- Pavlović Momčilo, *Za Tita ili za kralja*, Beograd 2007.
- Petranović Zečević, Branko, Momčilo, *Jugoslavija 1918-1988*. Tematska zbirka dokumenata, Beograd 1988.
- Saltaga Fuad, *Bosna i Bošnjaci u hrvatskoj nacionalnoj ideologiji*, Sarajevo 1999.

<p>- Tomasevich Jozo, <i>Rat i revolucija u Jugoslaviji 1941 – 1945. Okupacija i kolaboracija</i>, Zagreb 2010.</p>	
<p>PREDUSLOVI</p>	<p>Nema posebnih preduslova za pohađanje ovog kursa.</p>
<p>SADRŽAJ KURSA</p>	
<p>I tema: <i>Uvod u predmet. Srpska i hrvatska politika prema Bosni i Hercegovini uoči Prvog svjetskog rata.</i> II tema: <i>Srpska i hrvatska politika prema Bosni i Hercegovini u Prvom svjetskom ratu. "Veliko" i "malo" rješenje. Niška deklaracija. Krfska deklaracija. Ženevska deklaracija.</i> III tema: <i>Srpska i hrvatska politika prema Bosni i Hercegovini između dva svjetska rata. Osnove nacionalnih i političkih stremljenja. Vidovdanski sistem. Šestojanuarski sistem. Oktroirani ustav. Integralno jugoslavenstvo kao instrument srpske političke hegemonije. Srpska dominacija i hrvatsko pitanje. Sporazum Cvetković – Maček. Reakcije na Sporazum Cvetković – Maček.</i> IV tema: <i>Srpska i hrvatska politika prema Bosni i Hercegovini tokom Drugog svjetskog rata. Odnos Četničkog pokreta prema BiH. Nezavisna država Hrvatska i BiH. Genocid u BiH. Antifašistički pokret i BiH.</i> V tema: <i>Srpska i hrvatska politika prema Bosni i Hercegovini tokom avnojevske Jugoslavije.</i> VI tema: <i>Srpska i hrvatska politika prema Bosni i Hercegovini od 1991. do 1995. godine.</i> VII tema: <i>Srpska i hrvatska politika prema Bosni i Hercegovini nakon Dejtonskog mirovnog sporazuma.</i></p>	
<p>CILJEVI KURSA</p>	
<p>- steći saznanja o obimu istraženosti odnosa srpske i hrvatske politike prema Bosni i Hercegovini u XX stoljeću u okvirima historijske literature; - steći neophodne uvide o stanju primarnih izvora kao pretpostavke naučnog istraživanja predmetnih tema; - upoznati se sa težišnim problemima u historiografskoj obradi tema iz problematike predmeta; - steći saznanja o odnosima političkih, vojnih i vjerskih elita u Srbiji i Hrvatskoj prema Bosni i Hercegovini u XX stoljeću; - poboljšati sposobnosti postdiplomaca vezane za kontinuirani rad, omogućiti postdiplomcima aktivno učešće u aktivnostima i obavezama kroz interaktivan nastavni pristup.</p>	
<p>OČEKIVANE RAZVOJNE SPOSOBNOSTI/KOMPETENCIJE STUDENATA</p>	
<p>Na kraju kursa <i>uspješni studenti</i>, koji su tokom čitavog nastavnog perioda kontinuirano obavljali svoje obaveze, trebali bi biti osposobljeni da samostalno konceptualiziraju istraživački projekat iz područja historije savremenog doba, pravilno izaberu i realiziraju odgovarajuće istraživačke probleme i metode, artikulišu generalnu i pomoćne hipoteze, primijene odgovarajuće tehnike obrade podataka te samostalno interpretiraju dobijene rezultate i napišu izvještaj za naučni časopis.</p>	
<p>NASTAVNE METODE KURSA</p>	
<p>U cilju efikasnog izvođenja nastave i postizanja očekivanih ciljeva kursa i kompetencija studenata na kraju semestra na kursu se koriste različite nastavne metode:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predavanja, - konsultacije, - individualni projekti. 	
<p>METODE PROVJERE ZNANJA</p>	

Završni ispit se sastoji iz pismenog i usmenog dijela.

Pismeni dio ispita se sastoji od izrade pristupnog istraživačkog rada (usmjerenog na određeni problem) u kojem student treba pokazati sposobnosti čitanja i prevođenja antičkih latiniteta pronađenih na bosanskohercegovačkim prostorima,

Usmeni dio ispita se sastoji iz prezentacije pristupnog rada i razgovora o glavnim pitanjima i konceptima aktueliziranim u radu.

SISTEM BODOVANJA

Maksimalan broj bodova se dobija sumiranjem maksimalno mogućeg broja bodova definiranih za svaki kriterij pojedinačno u toku semestra.

R. BR.	KRITERIJI OCJENJIVANJA	BODOVI
1.	Prisustvo i aktivnost na predavanjima i vježbama	30
2.	Pristupni rad	30
3.	Usmeni dio završnog ispita	40
UKUPNO		100

SISTEM OCJENJIVANJA

51- 60 bodova – ocjena 6 (E)

61- 70 bodova – ocjena 7 (D)

71- 80 bodova – ocjena 8 (C)

81- 90 bodova – ocjena 9 (B)

91- 100 bodova – ocjena 10 (A)

11. 8. Bosna i Hercegovina u Drugom svjetskom ratu

UNIVERZITET U TUZLI

FILOZOFSKI FAKULTET

NASTAVNI PROGRAM PREDMETA/KURSA:

Bosna i Hercegovina u Drugom svjetskom ratu

FAKULTET	Filozofski
KATEDRA	Historija
SMJER	Historija

ODSJEK	Historija
ETSC	7
SEDMIČNI BROJ SATI U SEMESTRU	
Predavanja	2
Auditorne vježbe	0
Eksperimentalne vježbe	
NASTAVNIK	Prof. dr. Adnan Jahić, vanredni profesor Prof. dr. Adnan Velagić, vanredni profesor
ASISTENT	
INTERESNA GRUPA	Studenti prve godine doktorskog studija
KONSULTACIJE	Četvrtak od 10:00 do 12:00 sati u učionici 105.
DODATNE INFORMACIJE U VEZI KURSA	Po dogovoru. Kontakt: adnan.jahic@yahoo.com
Adresa fakulteta	T. Markovića br. 1. Tuzla
Telefon	387 /0/61 13 67 37.
Fax	Fax: 387 /0/35 30 63 31.
Telefon (kancelarija)	Fax: 387 /0/35 30 63 31.
Web strana fakulteta	http://webmail.untz.ba
Web strana nastavnog kursa	http://webmail.untz.ba
PREPORUČENA LITERATURA	
<p>c) Obvezna literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1941. u istoriji naroda Bosne i Hercegovine, Sarajevo 1973. - Borovčanin, D., <i>Izgradnja bosansko-hercegovačke državnosti u uslovima NOR-a</i>, Sarajevo 1979. - <i>Bosna i Hercegovina 1941: novi pogledi</i>, Zbornik radova, Institut za istoriju u Sarajevu, Sarajevo 2012. - Hoare, M. A., <i>The Bosnian Muslims in the Second World War. A History</i>, London 2013. - Jelić-Butić, F., <i>Ustaše i Nezavisna Država Hrvatska 1941-1945</i>, Zagreb 1977. - Petranović, B., <i>Istorija Jugoslavije 1918-1978</i>, Beograd 1980. - Petranović, B., <i>Revolucija i kontrarevolucija u Jugoslaviji (1941-1945)</i>, I-II, Beograd 1983. - Redžić, E., <i>Bosna i Hercegovina u Drugom svjetskom ratu</i>, Sarajevo 1998. - Tomasevich, J., <i>Rat i revolucija u Jugoslaviji 1941 – 1945. Okupacija i kolaboracija</i>, Zagreb 2010. 	<p>d) Dopunska literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dedijer, V., Miletić, A., <i>Genocid nad Muslimanima 1941 – 1945</i>, Sarajevo 1990. - Hurem, R., Pokušaj nekih građanskih muslimanskih političara da Bosnu i Hercegovinu izdvoje iz okvira Nezavisne Države Hrvatske, <i>Godišnjak Društva istoričara Bosne i Hercegovine</i>, XVI/1965, Sarajevo 1967. - Kisić Kolanović, N., <i>Muslimani i hrvatski nacionalizam 1941. – 1945.</i>, Zagreb 2009. - Krišto, J., <i>Sukob simbola. Politika, vjere i ideologije u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj</i>, Zagreb 2001. - Krizman, B., <i>Ante Pavelić i ustaše</i>, Zagreb 1978. - Lepre, G., <i>Himmler's Bosnian Division. The Waffen-SS Handschar Division 1943-1945</i>, Atglen, PA, 1997. - Lukač, D., <i>Ustanak u Bosanskoj krajini</i>, Beograd 1967. - Morača, P., <i>Jugoslavija 1941.</i>, Beograd 1971.
PREDUSLOVI	Nema posebnih preduslova za pohađanje ovog kursa.
SADRŽAJ KURSA	
I. Drugi svjetski rat – literatura, rasprave, kontroverze;	

II.	Aprilski rat, okupacija Jugoslavije i stvaranje NDH. Poglavnik i ustaški pokret. Novi političko-nacionalni obrasci. Teror i zločini nad pravoslavnim stanovništvom. Pukotine u odnosima muslimana i katolika. Položaj vjerskih zajednica. Ponašanje političkih i vjerskih elita;
III.	Četništvo i četnički pokret. Homogena Srbija. Genocid nad Bošnjacima. Promjena kursa 1943. Muslimanska nacionalna vojna organizacija. Kongres u selu Ba;
IV.	Ustanak. NOP i KPJ u Drugom svjetskom ratu. NOP i nacionalno pitanje. Obnova državnosti Bosne i Hercegovine. AVNOJ i ZAVNOBIH. Pitanje mobilizacije u partizanske formacije;
V.	Okupacijski sistemi u BiH. Talijansko-hrvatske suprotnosti. Mobilizacija u 13. SS diviziju;
VI.	Ideja autonomije Bosne i Hercegovine u Drugom svjetskom ratu. Muslimanski oslobodilački pokret Muhameda Pandže. Muslimanske milicije i zeleni kadar;
VII.	Zločini i demografski gubici;
VIII.	Kraj rata i uspostava komunističke vlasti. Protukomunističke grupe i konsolidacija novog političko-društvenog poretka.
CILJEVI KURSA	
<ul style="list-style-type: none"> - steći saznanja o obimu istraženosti historije Bosne i Hercegovine u Drugom svjetskom ratu; - steći neophodne uvide o stanju primarnih izvora kao pretpostavke naučnog istraživanja predmetnih tema; - upoznati se sa težišnim problemima u historiografskoj obradi tema iz problematike predmeta; - steći saznanja o položaju Bosne i Hercegovine i njenog stanovništva u sistemima okupacije, satelitskih tvorevina i novih državno-pravnih oblika tokom Drugog svjetskog rata; - steći saznanja o opsegu i implikacijama zločina u Drugom svjetskom ratu; - razumjeti međunacionalne odnose i glavna stremljenja sukobljenih vojno-političkih pokreta i grupa; - steći saznanja o težišnim ciljevima okupatora i glavnim metodama za njihovo ostvarivanje; - razumjeti promjene u psihosocijalnoj i političkodruštvenoj sferi kao posljedice uspjeha NOP-a i konsolidacije novog režima vlasti i poretka u Bosni i Hercegovini s kraja Drugog svjetskog rata. 	
OČEKIVANE RAZVOJNE SPOSOBNOSTI/KOMPETENCIJE STUDENATA	
<p>Na kraju kursa <i>uspješni studenti</i>, koji su tokom čitavog nastavnog perioda kontinuirano obavljali svoje obaveze, trebali bi biti osposobljeni da samostalno konceptualiziraju istraživački projekat iz područja starovjekovne historije, pravilno izaberu i realiziraju odgovarajuće istraživačke probleme i metode, artikulišu generalnu i pomoćne hipoteze, primijene odgovarajuće tehnike obrade podataka te samostalno interpretiraju dobijene rezultate i napišu izvještaj za naučni časopis.</p>	
NASTAVNE METODE KURSA	
<p>U cilju efikasnog izvođenja nastave i postizanja očekivanih ciljeva kursa i kompetencija studenata na kraju semestra na kursu se koriste različite nastavne metode:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predavanja, - konsultacije, - individualni projekti. 	
METODE PROVJERE ZNANJA	
<p>Završni ispit se sastoji iz pismenog i usmenog dijela.</p> <p>Pismeni dio ispita se sastoji od izrade pristupnog istraživačkog rada (usmjerenog na određeni problem) u kojem student treba da iskaže svoje sposobnosti u pogledu shvatanja etnostrukture stanovništva na bosanskohercegovačkim prostorima u rimsko doba.</p> <p>Usmeni dio ispita se sastoji iz prezentacije pristupnog rada i razgovora o glavnim</p>	

pitanjima i konceptima aktueliziranim u radu.

SISTEM BODOVANJA

Maksimalan broj bodova se dobija sumiranjem maksimalno mogućeg broja bodova definiranih za svaki kriterij pojedinačno u toku semestra.

R. BR.	KRITERIJI OCJENJIVANJA	BODOVI
1.	Prisustvo i aktivnost na predavanjima i vježbama	30
2.	Pristupni rad	30
3.	Usmeni dio završnog ispita	40
UKUPNO		100

SISTEM OCJENJIVANJA

51- 60 bodova – ocjena 6 (E)
61- 70 bodova – ocjena 7 (D)
71- 80 bodova – ocjena 8 (C)
81- 90 bodova – ocjena 9 (B)
91- 100 bodova – ocjena 10 (A)

11. 9. Migracije i Bosna i Hercegovina u 20. stoljeću

UNIVERZITET U TUZLI 	FILOZOFSKI FAKULTET
NASTAVNI PROGRAM PREDMETA/KURSA: Migracije i Bosna i Hercegovina u 20. stoljeću	
FAKULTET	Filozofski

KATEDRA	Historija
SMJER	Historija
ODSJEK	Historija
ETSC	7
SEDMIČNI BROJ SATI U SEMESTRU	
Predavanja	2
Auditorne vježbe	0
Eksperimentalne vježbe	
NASTAVNIK	Dr. sc. Sead Selimović, vanr. profesor
ASISTENT	
INTERESNA GRUPA	Studenti prve godine doktorskog studija
KONSULTACIJE	Ponedjeljak od 11.00 do 13.00 i četvrtak od 15:00 do 17:00 sati u učionici 105
DODATNE INFORMACIJE U VEZI KURSA	Svakim radnim danom od 08:00 do 16:00. e-mail: sead.selimovic@untz.ba
Adresa fakulteta	Tihomila Markovića br. 1. Tuzla
Telefon	387 /0/61 888254.
Fax	Fax: 387 /0/35 30 63 31.
Telefon (kancelarija)	Fax: 387 /0/35 30 63 31.
Web strana fakulteta	http://webmail.untz.ba
Web strana nastavnog kursa	http://webmail.untz.ba
PREPORUČENA LITERATURA	
<p>b) Obvezna literatura: Bandžović, Safet: <i>Iseljavanje Bošnjaka u Tursku</i>, Sarajevo 2006. Bandžović, Safet: <i>Bošnjaci i deosmanizacija Balkana</i>, Sarajevo 2013 Bandžović, Safet: <i>Deosmanizacija Balkana i Bošnjaci</i>, Sarajevo 2013. Bandžović, Safet: <i>Bošnjaci i Turska</i>, Sarajevo 2014. Bošnjović, Ilijas: <i>Demografska crna jama</i>, Sarajevo 1990. Imamović, Mustafa: <i>Historija Bošnjaka</i>, Sarajevo 1997. Jahić Adnan, <i>Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini za vrijeme monarhističke Jugoslavije (1918-1914)</i>, Zagreb 2010. <i>Migracije i Bosna i Hercegovina</i>, Zbornik radova, Sarajevo 1990. Selimović, Sead-Hadžić Senaid: <i>Tuzlanski kraj 1851-1991.: demografske i socijalne promjene</i>, Tuzla 2007. <i>Migracije u Bosni i Hercegovini</i>, Zbornik radova sa naučnih skupova održanih 19. 01. 2010. i 12. 09. 2011. godine u Tuzli, Tuzla 2011. Popisi stanovništva 1879, 1885, 1895, 1910, 1921, 1931, 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991. Kamberović, Husnija: <i>Prema modernom društvu: Bosna i Hercegovina od 1945. do 1953. godine</i>, Tešanj 2000. Kamberović, Husnija: <i>Begovski zemljišni</i></p>	<p>b) Dopunska literatura: Imamović, Mustafa: <i>Bošnjaci u emigraciji</i>, Sarajevo 1996. Laker, Volter: <i>Istorija Evrope 1945-1992.</i>, Beograd 2002. Hadžić, Senaid, Selimović Sead: <i>Kultura i tradicija u Bosni i Hercegovini-višemilenijski kontinuitet</i>, Tuzla 2012. Filandra, Šaćir: <i>Bošnjačka politika u XX stoljeću</i>, Sarajevo 1998. Rastoder, Šerbo: <i>Kad su vakat kaljali insani: Šahovići 1924.</i>, Podgorica 2011. Redžić, Enver: <i>Bosna i Hercegovina u Drugom svjetskom ratu</i>, Sarajevo 1998. Roberts, Džon: <i>Evropa 1880-1945</i>, Beograd 2002. Velagić, Adnan: <i>Hercegovački muslimani u koncepcijama četničkog pokreta (1941-1945)</i>, Mostar 2012.</p>

<p><i>posjedi u Bosni i Hercegovini od 1878. do 1918. godine.</i> Zagreb-Sarajevo 2003.</p> <p>Kamberović, Husnija: <i>Mehmed Spaho (1883-1939). Politička biografija.</i> Sarajevo: Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca, 2009.</p> <p>Kamberović, Husnija: <i>Džemal Bijedić. Politička biografija,</i> Mostar: Muzej Hercegovine, 2012.</p> <p>Kamberović, Husnija: <i>Hod po trnju. Iz bosanskohercegovačke historije 20. stoljeća.</i> Sarajevo: Institutu za istoriju, 2011.</p>	
<p>PREDUSLOVI</p>	<p>Nema posebnih preduslova za pohađanje ovog kursa.</p>
<p>SADRŽAJ KURSA</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Migracije u prvoj deceniji 20. stoljeća, - Migracije pod utjecajem balkanskih ratova, - Prvi svjetski rat i migracije, - Migracije između dva svjetska rata, - Drugi svjetski rat i migracije, - Migracije u periodu 1945-1992. godine, - Agresija na Bosnu i Hercegovinu i migracije - Migracije od 1996. godine 	
<p>CILJEVI KURSA</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Ovladati osnovnim uzrocima i posljedicama migracija u prvoj deceniji 20. stoljeća, migracijama pod utjecajem balkanskih ratova i migracijama u Prvom svjetskom ratu, - Usvojiti znanja o migracijama i Bosni i Hercegovini između dva svjetska rata i u Drugom svjetskom ratu koristeći se historijskim izvorima prvog reda i relevantnom literaturom, - Ovladati znanjem o migracijama u periodu 1945-1992. godine, - Usvojiti znanja o migracijama u periodu agresije na međunarodno priznatu Republiku Bosnu i Hercegovinu, te o migracijama od 1996. godine. 	
<p>OČEKIVANE RAZVOJNE SPOSOBNOSTI/KOMPETENCIJE STUDENATA</p>	
<p>Na kraju kursa <i>uspješni studenti</i>, koji su tokom čitavog nastavnog perioda kontinuirano obavljali svoje obaveze, trebali bi biti osposobljeni da samostalno konceptualiziraju istraživački projekat iz područja migracija u Bosni i Hercegovini tokom 20. stoljeća, pravilno izaberu i realiziraju odgovarajuće istraživačko pitanje, izaberu adekvatne naučne metode, artikuliraju generalnu i pomoćne hipoteze, prikupe historijske izvore i literaturu te izvrše njihovu kritiku, primijene odgovarajuće tehnike obrade podataka te samostalno interpretiraju dobijene rezultate i napišu izvještaj (rad, članak) za naučni časopis, ili da napišu neku drugu vrstu naučno utemeljenog historijskog rada.</p>	
<p>NASTAVNE METODE KURSA</p>	
<p>U cilju efikasnog izvođenja nastave i postizanja očekivanih ciljeva kursa i kompetencija studenata na kraju semestra na kursu se koriste različite nastavne metode:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predavanja, - konsultacije, - individualni projekti. 	
<p>METODE PROVJERE ZNANJA</p>	

Završni ispit

Završni ispit se sastoji iz pismenog i usmenog dijela.

Pismeni dio ispita se sastoji od izrade pristupnog rada (istraživačkog projekta) u kojem student treba, oslanjajući se na usvojena teorijska znanja, razraditi metodologiju istraživanja konkretnog istraživačkog problema (pitanja).

Usmeni dio ispita se sastoji iz prezentacije pristupnog rada i razgovora o glavnim pitanjima i konceptima aktueliziranim u radu.

SISTEM BODOVANJA

Maksimalan broj bodova se dobija sumiranjem maksimalno mogućeg broja bodova definiranih za svaki kriterij pojedinačno u toku semestra.

R. BR.	KRITERIJI OCJENJIVANJA	BODOVI
1.	Prisustvo i aktivnost na predavanjima i vježbama	30
2.	Pristupni rad	30
3.	Usmeni dio završnog ispita	40
UKUPNO		100

SISTEM OCJENJIVANJA

51- 60 bodova – ocjena 6 (E)

61- 70 bodova – ocjena 7 (D)

71- 80 bodova – ocjena 8 (C)

81- 90 bodova – ocjena 9 (B)

91- 100 bodova – ocjena 10 (A)